

Jó Pajtás

2020. X. 22.

74. évf., 30. szám

Köteles Anna, EmArt Műhely, Szabadka

A Gyermekhét örömei

Gyermekhét • Gyermekhét • Gyermekhét

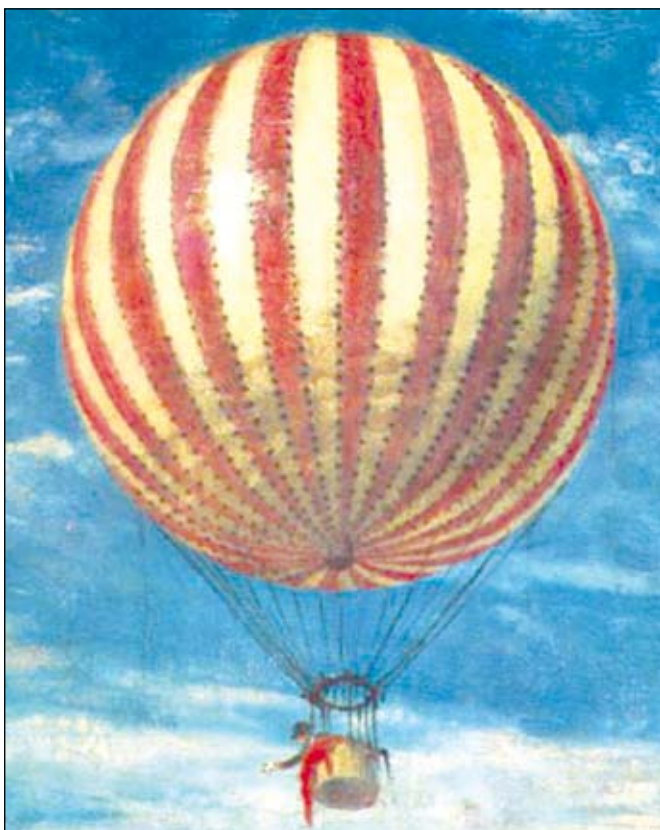
Hajagos Lara, EmArt Műhely, Szabadka

Gombás Tamás, EmArt Műhely, Szabadka

Hadaró
Miki

Sziasztok! Azt hiszem, még nem meséltem nektek arról, hogy milyen nagy futballrajongó vagyok. Bár a tévében nem sok meccset nézek – csak a kedvenc csapatomét, a Barcelonáét –, edzésre rendszeresen járok. Nálunk Zentán szerencsére elég sokan választják ezt a csapatsportot, így nem kell aggódnia az utánpótlás miatt. A klubot még 1905-ben alapították, azóta folyamatosan rúgják itt a bőrt. Hol több, hol kevesebb sikerrel. Az elmúlt hetekben a korábban említett alvási problémáim miatt a tréningek, a tanulás és az összpontosítás is nehezebben ment, de egy idő után minden rendbe jött. Ennek leginkább azért örültem, mert minden edzésre el tudtam menni. Hetente háromszor másfél órát mozgunk: futás, bemelegítés, labdás és labda nélküli gyakorlatok, ha szerencsénk van, még egy kis foci is belefér, a végén pedig nyújtás. Az edző bá sajnos mostanában nem sokszor engedi meg, hogy igazi edzőmeccset játsszunk, ehelyett a taktikára helyezi a hangsúlyt. Hétfvégén a bajnokságban versengünk, ahol elég jól állunk. Én vagyok a csapat jobb háttérvédje, de a gyorsaságom miatt felfutok a széleken, hogy segítsen a támadásokat. Elég sokat esett az eső, vizes volt a pálya, a zöld fű szélén pedig egy-két helyen nagyobb tócsák is kialakultak. Az edzőnk azt mondta: itt az ideje a becsúsztatásnak! Nagy felkészülés után párosával csúsztunk – mit csúsztunk, repültünk! A kis tavacszkákba! Nagyon sokat nevtünk, mindenki csupa víz lett! Az edzés végén elmaradt a nyújtás, mindenki magára kapott egy hosszú pulcsit, és szaladtunk az öltözőbe melegedni. Alig várom, hogy meccsen is bemutassam az új trükkömet. Természetesen, szabályosan!

EZTFILÓZDKI!

Szabad akarat

A világunk működését és a mindennapjainkat erősen meghatározza az a gondolat, hogy szabadon cselekedhetünk. Kinyilváníthatjuk véleményünket, szavazhatunk, döntéseket hozhatunk, hogy melyik iskolát válasszuk, hova menjünk pizzázni, adjunk-e aprót az utcai zenészeknek. A szabad döntés azt jelenti ebben a hétköznapi értelemben, hogy nem fog senki fegyvert a fejünkhöz, és nem kényszerít arra, hogy miként cselekedjünk.

De a világ működésének és a szabadságról alkotott elképzeléseinknek van egy másik, a fentiekkel látszólag ellentmondó formája is. Hiszen a mindennapjainkban tapasztaljuk azt is, hogy a fizikai világunkban a dolgok nem spontán történnek. Vannak természeti törvények, amiket ismerve meg tudjuk mondani pontosan, hogy mi lesz a jövőbeli következménye valaminek. Például ledobsz egy gesztenyét a második emeletről, akkor biztosan tudhatod, hogy a gravitáció miatt az néhány másodpercen belül földet fog érni. Ha esőfelhőket látsz ősszel az égen, akkor esernyőt teszel a táskádba, mivel tudod, hogy esni fog.

A világunkat irányító törvények kiszámíthatóak, és ez a kiszámíthatóság a mindennapi tevékenységeink, gyakorlatunk alapja.

Talán már te is gondoltál erre ezen a ponton, hogy akkor mi a helyzet az emberrel? Hiszen mi is a fizikai világ részei vagyunk, atomokból épülünk fel, mint minden más. Az agyunkkal gondolkodunk, cselekszünk, az agyunkat viszont biológiai-genetikai folyamatok határozzák meg. Tehát végső soron úgy tűnik, hogy mi is alá vagyunk vetve ezeknek a törvényszerűségeknek: a természet oksági láncai alól mi sem bújhatunk ki.

Ha ez igaz, akkor viszont nincs szabad akaratunk. Nem mi irányítunk, hanem a génjeink, neuronjaink és a biológiai folyamatok irányítanak minket. De hát mégis, amikor azt tapasztalom, hogy én akartam ma kakaós csigát reggelizni, nem kényszerített senki, hogy így tegyek – akkor tévedek?

Szerinted feloldható ez az ellentmondás? Létezik valódi szabadság, vagy az egész csak egy illúzió?

Tóth Tamara

Írjatok, jelentkezetek!

Oldalaink nyitva állnak előttetek. Mindegyikhez hozzászólhattok, minden rovatához kérdéssel, kéréssel, javaslattal fordulhattok:

- Adjatok tanácsot Jusztikának;
- Küldjétek sok-sok rajzot, fogalmazást, verset, valamint rajzokat a Rügyfakadáshoz;
- Írjátok meg, mi érdekel legjobban benneteket a történelemmel, földrajzzal kapcsolatban;
- Küldjétek el az iskolátokban, közvetlen környezetetekben történő eseményekről szóló híreket, tudósításokat;
- Próbáljátok megfejteni a rejtvényeket, fejtörőket;
- Kutassatok és válaszoljatok nyereményjátékunkban feltett kérdésre.

Tegyük közösen olyanná a Jó Pajtást, hogy nektek is, és nekünk is tetszen! Várjuk jelentkezésüket! Címünk a régi: **Jó Pajtás szerkesztősége, 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1.** Az e-mail-címünk pedig a következő:

jopajtas.szerk@magyarszo.rs

Szinyei Merse Pál (1845–1920): A léghajó (1882)

Szinyei egyik leghíresebb alkotása megtörtént eseményt örökít meg. Ihletője sógora volt, akinek 1878-as léghajó utazását láthatjuk a képen. A festmény **plein air** stílusban készült, amelynek lényege, hogy kiszabadította a műteremből a festészetet, megörökítve ezzel a természetet. A levegőbe emelkedő hőléghajó a szabadság érzését kelti.

Képzeld el, hogy osztályotok minden tanulója felszáll egy-egy léghajóval. Mindegyik más színű, akad köztük mintás is. Fess képet a látványról!

Hasznos és kellemes – a Gyermekhét örömei

Több mint 50 ezer dinárt gyűjtöttek össze az óbecsei Petőfi Sándor iskola tanulói

Igazi vásári hangulat fogadta az alsóvárosiakat a Gyermekhét utolsó napján. Egész héten készültek erre a rendezvényre. A standokon kiállították a süteményeket, sós kalácsokat, de volt ott minihamburger, virágtartó, lakásdísz, ceruzatartó, házi kedvenceknek szánt gumiabroncsból készült fekhely. Még a kutyájukat is elhozták, hogy bemutassák, milyen jól érzi magát a kiskutyájuk benne. A diákok kifestették, szivaccsal bélelték ki a fekhelyet. Nagyon sokan eljöttek erre a vásárra, így a diákok sok pénzt gyűjthettek. Hogy mire költik az összegyűjtött pénzt, azt **Potrebić Tőzser Gabriella**, iskolaigazgató mondta el.

– Ez valójában jótékonyági vásár, melyet a Gyermekhét zárórendezvényeként szerveztünk meg, s az összegyűjtött pénz egyik felét a nemrég alapított diákszövetkezetünk részére, a másik felét pedig humanitárius célra fordítjuk, a kis Olivér és Lana gyógykezelésére.

A diákok arról meséltek, hogyan érezték magukat ezekben a napokban.

Sétáló Ivett (hatodik osztály): Egy autószerelő mestertől kaptunk sok gumiabroncsot, amelyet a héten kivágtunk, átfestettünk, kartont, majd szivacsot tettünk bele, meg szép, odaillő anyagokkal fedtük be, amit otthonról hoztunk. Most ezeket áruljuk háromszáz dinárért. Ami megmarad, azokat az óbecsei kutyamenhelynek adományozzuk.

A minihamburger volt a legkelendőbb

Elkészültek a ceruzatartók

Flakomból virágtartó, Gergely Dominik és Bátorfi Flórián

Használt gumiabroncsból kutyaaág, Sétáló Anett

Varró Tódor (hetedik osztály): Mi mécseseket készítettünk, s azokat áruljuk most. Az osztállyal nemcsak dolgoztunk a héten, hanem főztünk is az udvaron, mégpedig paprikást készítettünk, s aztán megettünk.

Varnyú Viola (nyolcadik osztály): Én ceruzatartókat gyártottam, most azokat áruljuk.

Koncz Antónió (nyolcadik osztály, a Figyelő diáklap „fotóriportere”): Hétfőn az atlétikai mérkőzéseket, futást, távolugrást vettem videóra. Csütörtökön tetszett a sütögetés: az udvarban csevapcsicsát sütöttünk... Most fényképezek az iskola és a Figyelő részére.

A petőfisek hasznos munkával, ugyanakkor szórakozással töltötték a Gyermekhétet, most már tudjuk: összesen 59 000 dinárt gyűjtöttek össze a szülők és a támogatók segítségével.

Koncz Erzsébet

Koncz Antónió az iskola, a Figyelő fotóriportere

Ellenőrző és felelés nélkül

Kreatív és szórakoztató programok a csantavéri Hunyadi János iskolában

A 2020/2021-es tanév sajnos semmilyen értelemben nem mondható szokványosnak. Ám legyen akármilyen rendkívüli a helyzet, az október nem múlhat el Gyermekhét nélkül. Bár minden nap az övéké, ez a tanítási hét csak róluk szól. Nem kellett ellenőrzőt írniuk, felelniük, szóval csupa móka és kacagás kísérte a tanítást.

A napokhoz színeket kötöttek a szervezők, így hétfőn fekete-fehérben, kedden pirosban, szerdán kékben, csütörtökön sárgában, pénteken pedig zöldben jelent meg az iskola apraja, nagyja. Az óvodában tematikus napokat tartottak, többek között aszfalrajz, léggömbfújó verseny és álarcosbál is szerepelt a napirenden. Az alsósok legkedveltebb programjai a festés, mesenézés, illetve a csereberekasztal volt. Örömmel cserélgették portékáikat, mert ami egyeseknek megunt kacat, másoknak kincs lehet.

A nagy felsősök kipróbálhatták magukat tanári szerepkörben a Miénk a katedra elnevezésű napon. Nagyon élvezték előadni az órákat, ám egy-két esetben megjegyezték, hogy bizony nem könnyű tanárnak lenni. Emellett kvízben, filmkészítésben és fodrászatban is megmértek. A divatbemutatón a legkreatívabb maszkokat is értékelték. Szóval minden rosszban van valami jó, már egyedi, különleges maszkokat is készíthettek a tanulók.

Szünetekben hangosan szólt a zene, így az előírásoknak megfelelően mindenki jól érezhette magát. Még csak most ért véget az idei Gyermekhét, de a diákok már alig várják a következőt.

Kopasz Tamara

Másképpen, de vidáman

A Gyermekhét alkalmából rajzversenyt, kiállítást, sportnapot, aszfaltrajzot, valamint gyermekprogramot szerveztek az iskola alsós és felsős tanulói számára a szenttamási Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskolában.

Negyedikesek jártak a Gion Nándor Emlékházban

A gyermekhét alkalmából a szenttamási Jovan Jovanović Zmaj IV. 3 osztályának diákjai **Bergel Aranka** tanítónő vezetésével pénteken felkeresték a Gion Nándor Emlékházat, ahol megismerkedtek az író rövid életrajzával, ezen belül is gyermekkorával, megtekintették a kiállítást, a róla készült fényképeket, továbbá személyes tárgyait és könyveit. A diákok figyelmét leginkább az udvarban álló kárókatonák fából készített szobra kötötte le, amit később le is rajzoltak.

Díjazták a legszebb rajzokat

Az idei Gyermekhét keretében rajzpályázatot hirdetett a község óvodásai és általános iskolák alsós tagozatai számára a szenttamási Ifjúsági Iroda, melynek témája az idei mottó volt: **Kétszeres a boldogság, ha megosztjuk azt!** A pályázatra beérkezett rajzokat a szenttamási Kultúrotthonban állították ki, a kiállítást pedig több óvodás, illetve alsós csoport is megtekintette. A Bojan Nikolčín, Vidosava Sjekloča és Jelena Mačković összetételű zsűri döntött a legsikeresebb alkotásokról, a kis-

alkotók pedig az önkormányzat ajándékát, valamint édességsomagot kaptak. A győztes diákok: a Vuk Karadžić iskolából Mia Šijačić (I. 1), Sara Beličković (II. 1), Boško Milinković (III. 2) és Lena Rafajlović (IV), a Jovan Jovanović Zmaj Általános Iskolából pedig Sara Popović (I. 4), Anđela Živčić (II. 3), Nikolina Islamović (III. 1) és Nikolin Vesić (IV. 1) kapott díjat. A turiai Petar Drapšin iskolából Sara Sekulić, Dunja Milosavljević, Lena Gazepov és Vladislav Novakov rajzait, míg a nádaljai Žarko Zrenjanin Uča iskolából Helena Dotlić, Anđela Gajinov, Novak Vasić és Marko Stamenković munkáját díjazták.

Verbász: Humanitárius (is) volt a Gyermekhét

Az idei Gyermekhét mottója, **Kétszeres a boldogság, ha megosztjuk azt!** elnevezéssel humanitárius rendezvényt tartottak Verbász központjában. A Nikola Pašić téren a város négy általános és két középiskolájának diákjai, továbbá a Boško Buha Iskoláskor Gyermekintézmény óvodásai hét elárusítóhelyen árulták a saját kezűleg készített termékeket. A különböző díszektől a süteményekig szinte mindent meg lehetett vásárolni, a bevételt pedig humanitárius célokra, egészen pontosan a sérült gyermekeket felkaroló egyesületeknek adományozták.

P. L.

Mesélő természet

A bezdáni *Varázspálca* elnevezésű csoport tagjai, kihasználva az októberi jó időt kirándulni mentek. **Sipos Erzsébet**, a csoport vezetője elmondta, a kisgyerekek, sőt szüleik is nagyon élvezték a vízitúrát, amely során maga a természet mondott mesét a gyerekeknek.

Jusztika igazsága

A NAGY terv

Képzeljétek, sikerült bevezetnem a házimunkák elvégzését a mindennapjainkba! Na jó, nem sikerült tökéletesen a dolog, de azért elégedett vagyok magammal. Anyával közösen rábírtuk Sárít és Gergőt, hogy kivegyék a részüket a munkából. Apával sajnos nem ez a helyzet. Igazából szerintem meggyőzhettük volna, ha nagyon akarjuk. Anya azonban engedett neki. Képzelhettek, mennyire felháborodtam. Hol itt a női egyenjogúság?! De aztán beletörődtem, mert anya azt mondta, neki már az is nagy segítség, ha mi bekapcsolódunk a munkába. Arra pedig már rájöttem, hogy apa ellen felesleges egyedül harcolnom, csak a saját napjaimat keserítem meg vele. Szóval most más foglalkoztat. Ahogyan elneveztem magamban, a NAGY terv. Mindjárt elmondom, mire gondolok. A múlt hétfőn az oszi egy újabb programot talált ki, aminek köszönhetően találkozhat egymással a két csoport, együtt lehet egy délután az egész osztály. Elhatároztam, most aztán tényleg itt az ideje „szembenéz-nem” Ádámmal. Hétfő délután tehát én is elmentem a találkozóra. És képzeljétek... Amit Ádám iránt érztem, elmúlt. Most már nem félek ránézni, és képes vagyok ugyanúgy viszonyulni hozzá, mint a többi fiúhoz az osztályban. El sem tudjátok képzelni, mennyire meg-

könnyebbültem. Nem akarok már tetszeni neki. Nem érdekel, hogy figyel-e rám. El is újságoltam a hírt anyának, és mondtam neki, őszintén örülök, hogy vége. Ő pedig azt válaszolta, majd egyszer talállok egy olyan fiút, aki minden tekintetben tetszeni fog. Remélem, értitek mire gondolok, én rögtön tudtam, anya miért mondta ezt. Szóval ezen a kiránduláson jöttem rá arra is, hogy nekem nagyon hiányoznak az osztálytársaim. Mindegyikük. Szétszakítottak minket, mikor már kezdtünk összetartani. És itt, ezeknél a gondolatoknál körvonalazódott a fejemben a NAGY terv. Na jó, kicsit eltúlzom. Igazából anyának jutott eszébe, hogy gyakrabban is találkozhatnék a barátaimmal, mikor elmondtam neki a bánatomat. Azóta pedig filmbéli jelenetek járnak az eszemben. Olyan regényes lenne, ha minden héten találkozoznánk valami eldugott kis cukrászdában a többiekkel... (Ez az én NAGY tervem.) De valahogy mégsem merek előállni az ötletemmel. Úgy érzem, hülyeségnek tartanak a dolgot. Elvégre nem kizárt, hogy jól megvannak nélkülem is... Komolyan nem tudom mit csináljak. Talán most az egyszer kockáztatnom kéne, és akkor beteljesülne a mondás miszerint: Aki mer, az nyer. Elvégre Ádám esetében is sikerült. ☺

Mesélő Népkör

A Népkör Magyar Művelődési Központ rajz- és meseíró pályázatán sikeresen szerepeltek a szabadkai J. J. Zmaj iskola tanulói. A legjobb meseíró díjat a következő tanulók érdemelték ki: **Babcsányi Léna** (3. c), **Köteles Anna** és **Vujković Dániel** (4. c), **Husla Szintia** és **Kecskés Barnabás** (5. c) A rajzpályázaton **Erdélyi Pataki Máté** 2. díjban, míg a 4. c osztály kollektív 3. díjban részesült. A legjobb felkészítő tanár díj **Grubanov Martinek Emília** tanítónőé lett.

A Saktivity a világhálóra költözött

Az idei játékos sakkvetelkedőt az interneten izgulhattuk végig

A járványhelyzet miatt a játékos sakkvetelkedő teljesen át kellett, hogy alakuljon. A rendezvény az online térbe költözött, hiszen az érdeklődők a Saktivity Facebook-oldalán követhették figyelemmel a játék élő közvetítését.

Az előző évekhez hasonlóan most is nyolc csapat mérte össze tudását. A nyolcfős csapatok helyett az idén csak egy-egy diák és csapatkapitány vehetett részt a játékban. **Brasnó Zoltán** rádiós műsorvezető és **Mészáros Bence** Palicsot, **Szerda Zsófia** újságíró és **Živanac Beren** Újvidéket, **Kovács Nemes Andor** színművész és **Horváth Jázmin** Zentát, **Pesti Emma** festőművész és **Bábity Boglárka** Bácskossuthfalvát, **Pesitz Mónika** színész, jelmeztervező és **Fejős Viola** Ludast, **Sutus Áron** művelődésszervező és **Fajka Zsófia** Felsőhegyet, **Facković Melissza** rádiós műsorvezető és **Poljákovity Krisztina** Szabadkát, **Varga Iván** jazz-zongora tanár, előadóművész és **Horváth Zsolt** pedig Adát képviselte.

– Mindenképpen szerettem volna az idén is megszervezni a Saktivityt. Akkor még nem tudtam, hogy milyenek lesznek a járványügyi előírások a rendezvény idején. Ekkor jött az az ötlet, hogy módosítani kell a játékosok számát nyolcra egyre. Minden évben nyolc sztárvendég vesz részt, és ezt semmiképp nem akartam kihagyni. Azt is tudtam, hogy a nagy, mozgásos játékok vírusvédelmi szempontból nem biztos, hogy elfogadhatóak lesznek, így ezeket kvízszerű feladatok váltották fel. Az új játékokban kidomborodik a szükséges sakk tudás. Pozitív, hogy az idei Saktivitytyn hét teljesen új játékot tudtunk bemutatni. A rendezvény már hatodik éve képviseli Szerbiát a Világsakkfesztiválon, és ezt a hagyományt semmiképp sem szerettem volna megszakítani – tudtuk meg **Rózsa Zsombortól**, a játék szellemi atyjától és főszervezőjétől.

A Saktivity házigazdája ebben az évben is **Agárdi Gábor** újságíró, rádiós műsorvezető volt.

– A rendezvény az idén teljesen más módon volt megszervezve. Ez egy kicsit hatással volt a játékokra, de hangulatunkra nem. Jobb lett volna, ha több néző és több gyermek élvezheti a játékokat. Más volt, mivel inkább kommentátorként tevékenykedtem. Távolabb álltam a versenyzőktől, emiatt nem tudtam olyan formában részt venni a játékokban, ahogyan szerettem volna. Így is jó volt, de reméljük, hogy jövőre már a megszokott keretek között tudjuk élvezni a Saktivityt – nyilatkozta Agárdi Gábor.

Az előző években megismert *Asszociativtyvel* kezdődött a vetelkedő. A játékosoknak a kivetített képek alapján kellett beazonosítaniuk, hogy melyik bábúról van szó. Az első kép a bábú fajtájára, a második a színére, a harmadik a sorra, a negyedik pedig a vonalra mutat rá.

Csoportkép a versenyzőkkel

A *Biztonsági sakkrendszer* elnevezésű játék során a résztvevőknek nem volt könnyű dolguk, hiszen 16 sakkbábút kellett elhelyezniük a táblán úgy, hogy azok minden mezőt támadjanak, illetve védjék is magukat. Ebben a játékban a diákok igen ügyesen helytálltak. A sztárvendégek vettek részt a következő fordulóban, a *Szupersztársakkban*.

A 36 mezős sakk táblán tetszőlegesen kellett elhelyezniük a rendelkezésükre bocsátott bábukat. Ahhoz, hogy ezek játékban maradjanak, fel kellett ismerniük a kivetítőn megjelenő 36 sztárt. Ha ez nem sikerült, a bábú lekerült a tábláról. A *Chesskid.com: Vision* nevű játékban ismét a gyerekeké volt a főszerep. A kivetítőn szereplő utasításokat figyelve kellett elhelyezniük a bábukat a sakk táblán. Ezután a ponttáblázat első négy helyén álló csapat maradt játékban, tehát Bácskossuthfalva, Újvidék, Palics és Ludas csapata. Az *Elvárásolt popsakkrock* elnevezésű játék során egy különleges sakk tábla kapott főszerepet, amelynek mezőjén zenei előadók neve

szerepelt. A csapatkapitányoknak és a diákoknak annyi volt a feladatuk, hogy a videóklip alapján felismerjék a dalok előadóit. Ezután a bábukat arra a mezőre kellett helyezniük, amelyen az előadó neve szerepelt. A hatodik forduló az *Ország-város Sakk-matt!* volt, amelynek végén az a csapat nyert, amelyik mattot tudott adni a királynak. Ezután a *Memorizációsakk* nevű játék következett, amely során a diákoknak memorizálniuk kellett a kivetítőn látott sakk állásokat, és ezek alapján kellett elhelyezniük a bábukat a táblán. A mindent eldöntő, nyolcadik játékban Újvidék és Palics csapata maradt versenyben. A Chess Race során a játékosoknak meg kellett ismételniük a kivetítőn megjelent sakk állást úgy, hogy a már elhelyezett bábuk kizárólag a sakk szabályai szerint lépkedhetnek a mindig üresen álló mezőre.

Az idei Saktivity fődjaja egy Capriolo kerékpár volt. A dobogó első fokára újvidéki Živanac Beren és csapatkapitánya, Szerda Zsófia állhatott fel. Második helyen végzett a palicsi Mészáros Bence és Brasnó Zoltán, a harmadik pedig Fejős Viola és Pesitz Mónika lett.

– Az informatikatanáromtól hallottam a Saktivityről. Nagyon jól éreztem magam, élveztem a játékot.

A csapattársam kedves volt és ügyes. Jól meg tudtuk beszélni a dolgokat. Szuper volt vele játszani.

Nem is gondoltam volna, hogy ilyen jól sikerül, hiszen először vettem részt ezen a versenyen. Nagyon örülök, hogy megnyertem és nagyon tetszik a bicikli, amit kaptam – mondta Živanac Beren.

A palicsi Mészáros Bence a Saktivity történetének legeredményesebb játékosa, hiszen a palicsi csapattal kétszer is megnyerte a versenyt, az idén pedig második lett.

Aki lemaradt az élő közvetítésről, az visszanezheti a játék felvételét a Saktivity Facebook-oldalán.

A győztes a kerékpárral

Szalma Brigitta

Az ősz

Beköszöntött már az ősz,
ködös lett a táj.
Keresztes pók hálót sző,
Szürke az egész világ.

Mennyi színes falevél,
elfújja őket az őszi szél.
Bordó, barna, narancssárga
teli velük már a járda.

Szálás Dorka, 5. osztály,
Hunyadi János iskola, Csantavér

Rákóczival egy csatában

Füllesztő, nyári meleg volt. A levegő sem mozdult. Egy nagy diófa árnyékában hűsöltem, amikor énekhang ütötte meg a fületem.

Gondoltam, utánajárok, kik dallároznak ilyen vígan. Ahogy közeledtem a hang forrása felé, láttam, hogy kuruc katonák vigadnak. Eddig még soha nem találkoztam velük. Ők azok a felkelők, akik a Habsburg-uralom és -elnyomás ellen harcolnak. Lovaikon gyors rajtaütéseket hajtanak végre, és már számos csatát megnyertek. Mindegyik derekán ott lógott a fegyvere, kinek a karabélyá, kinek a pisztolya, szabljája vagy fokosa. Vidáman fújták a tárogatót és énekelték dalukat:

*Gondolkodjál szegény
magyar, végre hová lész?
Ez világ, ki mint egy
tenger, téged megemészt,*

Csákány Petra, EmArt Műhely, Szabadka

*rakva hálóval és törrel
majdan békerít,
s onnat régi
szabadsághoz soha már
nem térsz.*

*Ki-ki immár vegye elő
éles fegyvereit
koronáért, igaz hitért, az
szabadságért.
Az hírünkért,
nemzetségünkért
ne kémélje vérrontástúl
erős karjait!*

Olyan hazafiasan énekelték, hogy kedvet kaptam beállni közéjük. Elmentünk a táborhelyre. Rajtam kívül még sok százan voltak ott. Kaptunk fegyvereket és lovat. Épp a szabályamat csodáltam meg, amikor egy lovas vágatott be a sátrak közé. Nem sokkal később megkezdődött a készülődés, mert harcba indultunk. A sereg élére II. Rákóczi Ferenc állt. Tetőtől talpig páncél volt rajta. Kesztyűt viselt és erősen markolta szabljáját. Hosszú, fekete haját a szél lobogtatta. Büszkén és elszántan ült a lován. Mellette egy katona a szabadságharc piros-fehér zászlaját tartotta, melynek egyik oldalán a Rákóczi címer volt, másik oldalán a felirat: „Istennel a hazáért és szabadságért.” Felemelte a szabljáját, megcsillant rajta a napfény és indulásra intett bennünket. A lovak patája felverte a port. Az osztrákokat váratlanul érte a támadás. Összevissza rohagáltak, fegyvereik után kapkodtak. Lőni kezdtem rájuk. Jó néhányat eltaláltam. Egyszer csak megpillantottam, hogy Rákóczit körbevették, és bajban van. Azonnal a segítségére siettem. Kirántottam a szabályamat és nekirohantam az egyik támadójának, de az észrevette jöttömet, és erősen meglökött. Elvesztettem az egyensúlyomat, és leestem a lóról. Még időben sikerült elkapnom a karját, és magammal rántottam a földre. Sokkal erősebb és nagyobb volt, mint én. Rögtön a földre tepert. Hiába próbáltam, nem sikerült szabadulnom a szorításából. A szívem a torkomban dobogott. Valahogy sikerült elérnem a fokosom, és egy erős csapással az ellenség fejébe csaptam. Ömleni kezdett az arcába a vér, lelöktem magamról és láttam, hogy Rákóczi még küzd. Felugrottam és a legközelebbi támadóba mélyesztettem a fokosom. Rákóczi elbánt a többi támadójával. Az osztrákok azonban fölénybe kerültek, ezért Rákóczi Pandúr nevű lován vágatni kezdett. Egy vízmosáshoz ért, lova nem tudott átugratni rajta, és a nyakát szegte. Rákóczi eszméletét veszítette. Megfagyott ereimben a vér. Pár hosszú perc után láttam, hogy két katona felemelte és Nyitra irányába vitte el.

A csatát sajnos elvesztettük, de tudtam, hogy Rákóczi soha nem fogja feladni a szabadságért folytatott harcot, és soha nem fog megalkuszni. Megtiszteltetés volt vele egy csatában harcolni.

Trenka Dorina, 5. osztály, Szervó Mihály iskola, Padé

Újra együtt a szabadban

Szombaton nyolc órakor az osztállyal az iskola előtt gyülekeztünk, hogy kerékpározni menjünk.

Átbicikliztünk a városon, majd a Tisza-parti töltesen végig haladva a Népkerthé értünk, ahol először fényképezkedtünk, azután pedig kiütöcskétünk. Később a gyógyfürdő előtt bicikliztünk, ameddig oszlopsorba nem álltunk. Elindultunk az új téren levő fagyizóba fagyizni. Mindenki fél-fél gombóc fagyit ehetett. Citromosat és erdei gyümölcsösöt választottam, de még volt sok más ízű is. Sokan ettek gyümölcsös fagyaltot. Szépen közlekedtünk és megdicsért bennünket a tanító néni. Ezután elbúcsúztunk és indultunk haza.

Boldogok voltunk, hogy újra együtt lehetett az osztály. Nagyon jól éreztem magam. Remélem, lesz még ilyen élményben részünk.

Holló Lara, 4. osztály, J. J. Zmaj, Magyarkanizsa

Négy lábú autók?

A Hyundai koreai autógyártó a 2019-ben mutatta be első vázlatait azokról a járművekről, melyeknek van ugyan kerekük, de ha a szükség úgy hozza, a kerékfelfüggesztések lábként is működhetnek. Az elképzelés elsősorban kissé szurreális, ugyanakkor a Hyundai olyan illusztrációkat készített az ötletéhez, amelyek bemutatják, milyen hasznos is lehetne időnként ez az új autós szuperképesség.

A Hyundai Motor Group új fejlesztőcsapatot is szervezett a négy-lábú autó projektjéhez. Ez a New Horizons Studio, melynek feladata egy új járműkategória, az Ultimate Mobility Vehicles (magyarul talán Korlátlan Mobilitású Jármű), rövidítve UMV megteremtése.

A tranzisztor

A számítógépek működésének az az alapelve, hogy az elektronok áramlását hol beindítják, hol elzárják. Kezdetben ezt elektroncsövekkel érték el. Ekkor még a számítógépek nagyméretűek, drágák, megbízhatatlanok és nagy áramfogyasztásúak voltak. A II. világháborút követően létrehozták a tranzisztorokat, amelyek kis méretűek, erősítőként, oszcillátorként és elektronikus kapcsolóként is használhatóak, így számos elektronikai alkalmazásra alkalmasak. Mára a milliányi apró tranzisztort magukban foglaló nyomtatott áramkörök számos egyedi alkatrész szerepét átvették.

Az első tranzisztor 1947-ben készült és 10 cm magas volt. A mai tranzisztorok olyan aprók, hogy szabad szemmel nem is láthatók.

Robotkalmár

Amerikai kutatók egy olyan, kifejezetten víz alatti működésre tervezett robotot dolgoztak ki, aminek felépítése és megjelenése is igen ismerős lehet mindenkinek. A szerkezet ugyanis a polipokat mintázza, illetve az utóbbiak által is alkalmazott módszert használja saját maga folyékony közegében történő hajtására.

A robot ugyan csak óránkénti fél mérföldes sebességgel képes haladni a vízben, ugyanakkor működése és haladása sokkal energiatékonyabb, mint amire legtöbb társa képes, és környezeti terhelése is minimális, működésével (pl. propelleres társaival szemben) nem veszélyezteti a vízi életet. A szerkezet belsejében ráadásul egy vízhatlan burok is található, amiben kamerát és szenzorokat tud hordozni magával.

A kutatók szerint a polipot mintázó, illetve utánzó robot majd a vízi élet megfigyelésében és különböző víz alatti adatgyűjtésekben juthat fontos szerephez.

Ismerd meg a tapírt!

A tapír a lófélék képviselője. A dél-amerikai törzsek nyelvére fordítva azt jelenti, hogy „vastag”, ugyanis az állatot vastag bőréről nevezték el. A tapír általános jellemzői az ovális,

fehér végű fülek valamint a ferde, patás lábak és a kerek, kiugró hátsórész zömök farral. Elülső lábain négy, míg a hátulsón három lábujj található, ezért sáros és puha talajon is tud közlekedni. A nőstény tapírnak egyetlen pár emlője van, az utódja pedig csikos bőrrrel jön a világra. A felnőtt tapír hatalmas, ezért kevés a természetes ellensége. A nyakát fedő vastag bőr csökkenti veszélyeztetettségét a krokodilok, az anakondák, a tigrisek és a jaguárok támadásával szemben.

Hol él?

A tapírok a legősibb emlősök közé tartoznak, amelyek az elmúlt 35 millió évben nem sokat változtak. Közülük a dél-amerikai közönséges tapír a legerjedtebb. A hegyvidéki, magas páratartalmú trópusi esőerdőket kedveli, de előfordul mocsarak és síkvidéki erdők közelében is. A tenger szintjétől egészen 4500 méteres magasságig megtalálható. Űgyesen közlekedik a hegyeken, és néha ösvényeket hoz létre, melyek nagyobb vízfelületekhez vezetnek. Nemcsak a víz felszínén, hanem alábukva is jól úsznak, és ha veszélyt éreznek, akkor vízbe menekülnek fedezékért.

Mivel táplálkozik?

A tapírfélék növényevő állatok, növényekkel táplálkoznak. Rövid ormányszerű szaglószerük és sertéséhez hasonló zömök testalkatuk van. A tapír elsősorban dzsungelben, Közép- és

Dél-Amerika erdős régióiban és Délkelet-Ázsiában honos. A tapírfélék agresszív állatok, és dühödten támadnak ellenségeikre. Rokonságban állnak az olyan páratlan ujjú patásokkal, mint az orrszarvú és a ló.

Életmódja

Tápláléka vízinövényekből, falombból, hajtásokból és gyümölcsökből áll. Rendszerint ugyanazon az útvonalon mozog, idővel széles csapást vágva a sűrűben. A napi foglalatosságai közé tartozik a fürdés és dagonyázás is, amely a bőrének védelmét szolgálja, többek között a külső paraziták ellen.

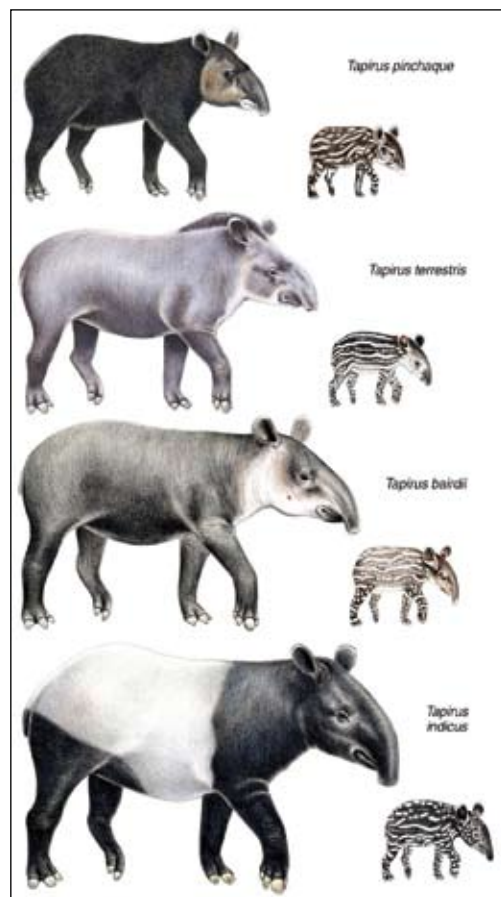
Mint általában az esőerdei növényevők, a tapír is magányosan él, csak a párzási időszakban állnak össze kisebb csapatok. A territóriumukat és csapásaikat vizeletükkel és illatmirigyükkel (ami a hímek fején található) jelölik. Nappal a sűrűben rejtőzködik és pihen, inkább éjszaka táplálkozik. Látása nem túl jó, ám a szaglása fejlett.

Csíkok és pöttyök

A kis tapírok testen világos színű pöttyök és hosszanti irányú csíkok láthatók, amelyek a rejtőzködést segítik a sűrű bozótban. A mintázat 6-8 hónapos korukban kezd eltűnni. 18 hónapos korukra már elérik a felnőttkori testmére-

tüket, a nőstények körülbelül 2-3 éves korukban válnak ivaréretté. Állatkertben akár 35 évig is élhetnek.

Előfordulás: Közép- és Dél-Amerika erdős régióiban és Délkelet-Ázsiában

Testtömeg: 150–250 kg

Testhossz: 1,7–2 m

Tápláléka: növényevő, leveleket, fűvet és terméseket fogyaszt

Szaporodás: a nőstény 335–439 nap vemhesség után egy utódot, ritkán ikreket hoz világra

A szegény ember szerencséje

(erdélyi magyar népmese)

Egyszer volt, hol nem volt, volt ezen a világon valahol egy szegény ember. Hát ez a szegény ember két borjúra teszen szert valahonnan. Na, hát ő azokat addig dédelgette, szépengette, hogy megnőttek s jármas marhák lettek. Béfogja a szegény ember a két marháját s avval el ki, hogy az a kicsi, tenyeremnyi földjét megszántsa, bevésse. Szántogat, szántogat, dehát a szegény embernek még a szerencséje is szegény, szegény embert még az ág is húzza. Az egyik tehene mit gondolt, mit nem, egyszer csak egyet bődült, kettőt rügött s avval csak kiesett a járomból s egy miccentés alatt vége volt neki. Búsult a szegény ember, hogy majd felvetette a nagy búbanat, hogy még a jó Isten is csak a szegény embert látogatja, próbálgatja. S hogy egész kárral ne maradjon, lenyúzá nagykeservesen a tehén bőrét s elindult vele a városba, hogy valamerről eladja.

Útközben a nagy melegben elfárad, leül az árnyékba pihenni. A bőrt addig kiteríti egy bokorra száradni, mert fele terhe is lesz, jobban is megveszik, ha nem olyan nyers. Amint ott búsul magában a világi élet keserűségei felett, hallja, hogy valami a csoda kopogtatja, vagdalja erőst a száradni kitett bőrt. Nézi, s hát látja, hogy egy fakopogtató vagdalja, de olyan erősen a bőrt, hogy a lába is besuvadott a likon. Megragadja a szegény ember a madár lábát, megfogja a madarat s ahajt a tarisznyába tette. Avval azután továbbindult a maga útjára. Idő megestültével elhatározza, hogy ő ma egyet se megy, hát bévetődik egy jómódú házhoz szállást kérni éjjelre. Nyit bé a házba, hát üres a ház, senki nincsen benn! Jól van, a ház megé kerül, s ott az ablakon át nézi, hogy mikor megy bé az ajtón valami lelkes állat, hogy szállást kérhessen éjszakára.

Egy kis idő múlva jön bé az asszony, egyik kezében bor, a másikban pálinka. Felnyitja a láda fedelét s teszi annak egyik szegletébe. Veszen le a cserepes kályha tetejéről egy szita fánkot, tölti a láda másik szegletébe. Húzza ki a sütőből egy sült libát, teszi fel a cserepes tetejére. Azzal dolgához lát. Most már a szegény ember is kijön a ház megöl, s kiáll a kapuba, hogy mikor a gazda megjön, kérjen szállást tőle.

Nemsokára jön is haza a gazda a szántóból. Kéri a szegény ember a szállást.

– Hogyne adnék, földi - feleli a gazda –, kerüljön csak bennebb!

Na, bemennek. Hát az asszony fekszik s jajgat. Mondja a gazda:

– Éhesek vagyunk, asszony, adj valamit ennünk, mert egy napi szántás után jól esik a vacsora.

De az asszony csak mondja a maga panaszt, hogy ő egész nap milyen beteg volt, még vacsorát se készíthetett. A szegény ember tüstént látta, hogy itt alighanem kutya van a kertben. Eléveszi a madarát s elkezd vele bíbelődni.

Kérdi a gazda:

– Miféle madár az ott a kezében, atyafi?

– Mit mond még, te szegény ember, az a jövőmondó?

– Ez azt, édes gazduram, hogy a láda jobb szegletében bor s mézes pálinka vár gazduramra.

– Igaz-e ez is, feleségem?

Mondja az asszony:

– Igaz biz az, édes uram.

– Hát vedd elé, kedves feleségem, hiszen az ad erőt egy napi szántás után, s a holnapi munkához!

– Hm! – mondja a szegényember. – Ez osztán jövőmondó.

– Jövőmondó? Hát osztán tudna igazat mondani?

– Igen ez annak, aki kívánja – mondja a szegény ember.

– Hallom hát! Szívesen megfizetem, ha igazat mond.

Elkezd a szegény ember alattomban csípni a madár lábát, hogy az fájdalmában cseregni kezd.

– Mit mond az a jövőmondó, te szegény ember, – kérdi a gazda.

– Ez azt mondja, hogy a kemence tetején egy sült liba vár gazduramra.

– Igaz-e ez, feleség?

– Igaz biz az, édes uram.

– Hát akkor vedd elé, kedves feleségem, hogy egyik meg ehejt! Éppen jól fog esni egy napi szántás után.

Na jó, hát újra csípni kezdi alattomban a szegény ember a madarát, hogy az még jobban elkezd cseregni.

Újból csípi alattomban a szegény ember a madarát. Csereg a madár.

– Hát még mit mond az a jövőmondó, te szegény ember?

– Ez azt, gazduram, hogy a láda bal szegletében is van egy csomó puha fánk gazduram részére.

– Ez is igaz lenne, édes feleségem?

– Hát az is igaz, az is úgy van, édes uram.

– Vedd elé hát, feleség, hogy csapjunk ehejt egy vidám napot ezzel a jó atyafival! Hanem te szegény ember, add el nekem azt a jövőmondót, jól megfizetek érte!

Na, elég az hozzá, hogy a gazda is nagy örömeben megvevé a jövőmondót, két szép kajla ökörért s egy búzával rakott szekérrért. Avval nekikerekedék másnap az ember, el haza a jövőmondója árával.

S ahajt olyan szerencsével szorgalmatoskodott, olyan ügyebevaló hatókrös gazda lett belőle, hogy még az uraság se különb, s fogjuk rá, hallák-e, hogy még ma is él, hogyha meg nem halt.

Első fejezet, avagy a kéz története

A kéz ujjai rövidék és párnásak, a körmök tövig vannak rágva. A kéz egy hatéves fiúé. A kéz ujjai segítenek számolni, a kéz segít eltakarni a szemet. A gyerek egy hokedlin ül, és szabókrétával köröket firkál az asztallapra, noha többször megkérték már, hogy ezt ne csinálja. Csigavonalban rajzolja a karikákat, és azt képzei, hogyha végtelen hosszú ideig köröz, akkor a vonalak egymásra rakódnak és majd kiemelkednek térben az asztallapból, mint egy térbeli rugó. Megpróbálta ezt elmagyarázni a többieknek is, de mindenki félbeszakította, úgyhogy most egyedül, félreahajtott fejjel dolgozik a deszkán, karjával takarva a rajzot. A szabókrétát a fiókban találta meg, oda dugták el a nagyok. A kisfiút egyébként Dawidnak hívják, a varsói gettóban lakik az anyjával, Bozenával és annak nővéreivel. Az ajtót belöki, a szobában tartózkodó három ember a sarokba szorul. Amikor Celina felugrik, még észreveszi a szabókrétát, de mondani már nem tud semmit, mert lelövik. A szabókréta leesik és kettétörik. Később, amikor a fiókban idegenek kutatnak evőeszközök és ezüstnemű után, valaki rálép. Dawid sajnos később sem tudja befejezni a krétás kísérletet, mert nem éli túl a háborút. Treblinkában hal meg.

Tévedtem, tévedtem. Nem Treblinkában hal meg. És nem is kisfiú, hanem kislány. De hát ezek a gyerekek annyira egyformák: a körmök rövidre vannak rágva, az ujjak puhák és tömpék. Mégiscsak kislányé ez a kéz, a kislány neve Irena. Litván, Vilnából jött. Összevissza beszélek, mert mindent egyszerre szeretnék elmondani. Hogy is lenne litván! Csak első pillantásra tűnt szőkének. Igen, szőkének tűnt, pedig a haja egész sötét és göndör. Valójában – és ez az igazság – Gavriellának hívják. Szalonikiben született, és 1943 februárjában kerül Auschwitzba. Túléli a háborút, de elveszti az anyját és a hazáját. Később Párizsban telepszik le és francia könyvelő lesz belőle. Igen, így is történhet.

...
Mindez persze ellenőrizhetetlen. Keringenek a nevek, nehéz volna mindennek utánajárni.

Tóth Krisztina Pixel

(részletek nyolcadikosoknak)

Többnyire feltételezésekre kell hagyatkoznunk. A krétás kísérlet például elméletben megvalósítható, hiszen a vonalaknak van kiterjedésük. Dawidnak vélhetően igaza volt. Ha az ember végtelen hosszú ideig köröz ugyanazon a felületen, akkor a rajz egy idő után kúp formában kiemelkedik az asztallapból, és tapintható domborulatot alkot, ami nem azonos a fán található csomóval. Papíron is ki lehet próbálni, ám a világon még soha senkinek nem volt türelme hozzá, hogy elégedő ideig csinálja.

...
A Föld nevű bolygó taláalomra kiválasztott pontján tartózkodom emberi testben. Tekintetem végigfut a végtelen, sárga porral borított parton. Nyitott szememben tágas, vibráló vízfelület tükröződik. Fel kell jegyezni mindent.

Talpam alatt süppedő talaj, felettem csillagatlan égbolt. Hajnalra a homoknak nevezett sárga por kihűlt, de mire a lények kirajzanak a fényre, ismét felmelegszik. Suta mozgással haladnak át látóteremen, többnyire a tengerhez igyekeznek. Nagy utat megtesznek fémpáncéljaikban a partig, de ha elérték a vizet, néhány különös, hadonászó mozdulat után kijönnek belőle, és sietve letörlik magukról.

Ide-oda mozgásukat életnek nevezik: a hangokkal és gesztusokkal kísért cikázás jelentéktelen ideig tart. Többnyire ugyanazt ismételtetik: futnak, sírnak, cipekednek, emlegetik és mérik az Időt, testükön mutogatják múltását, a testet meg hol kitakarják, hol elfedik. Egymást nem értik, sorsukról mit se tudnak, istenítik és félik a Véletlent. Az emberlények az időt csak visszafelé olvassák, előrefelé soha. Estére bedobozolják magukat, testüket kitakarják, a vizet fémcsővekből fröcskölük bőrükre, majd megint sietve letörlik. A szertartást naponta megismétlik, valószínűleg az áttetsző Vizet is istenítik, akár a számukra megfoghatatlan Véletlent és Időt.

Amikor cikázásuk véget ér, testüket a föld alá teszik. Ilyenkor nem ugyanabba a fémpáncélba csomagolják magukat, amiben útjaikon mozognak, hanem egy másikba: ez utóbbi fából készül. Fémpáncéljukat soha nem rakják a föld alá. Ha ép, attól fogva másik egyed hordja, időnként egymást közt is cseréltetik. A partra viszont páncél nélkül jönnek, puha testüket kitakarják. Általában mozdulatlanul fekszenek a fényben. Vélhetően a barna homokhoz hasonlatos rejtőszínt kívánják elérni, ennek viszont ellentmondanak a rajtuk látható élénk textildarabok. Megmagyarázhatatlanul hosszú ideig dermednek így, talán valamiféle kozmikus sugárzást próbálnak felfogni. Nyilván ezt a célt szolgálják a föléjük terjesztett különféle mintázatú ernyők is. Némelyek beszéd helyett gömb alakú tárgyakkal kommunikálnak, a dobások ritmusa változó. Ha nagy, gömb alakú tárgy feléjük száll, hajlonganak előtte, a még kicsi gömböket viszont egy erre a célra készült lapos, kerek szerszámmal fenyítik. Két kifejeletlen nőstény testével körkörös jeleket ír a homokba, ezek fentről valószínűleg jobban olvashatóak és az ernyők mintázatát utánozzák. Az egyik nőstény huszonhat évig fog élni, akkor összetörik a fémpáncélja és a föld alá teszik. A másik hosszabb életű lesz, de embertestét nem szereti, végül harmincévesen felvágatja és két zacskót dugnak a bőre alá. Sok nőnemű egyeddel elvágzik ezt, a zacskók bent maradnak, ezt az egyedek békésen tűrik. A zacskók célja ismeretlen. Egy fiatal nőstény épp az utódját viszi, ennek fémpáncélja még nem fejlődött ki, puha kerek tokját nem tudja egyedül mozgatni, az anyja tolja benne. Egy másik nőstény fejére tett ernyővel szeretne fényjeleket felfogni, és kezdetlegesen, kézzel készített űrhajót próbál a szélbe eresztetni, amelyet papírsarkánynak nevez. A primitív fejernyő neve kalap. Rögzíttem ezt is.

Magas felbontású (élet)képek

Tóth Krisztina novellafüzérében (kisregényében) az elbeszélő történetet a holokausztal indul és napjainkkal zárul. A sok-sok szereplőből és helyszínből felépülő szöveg (alcíme szövegtest) olyan, akár egy kép, amely képpontokból, pixelekből tevődik össze. A szöveg teste azért is fontos kifejezés, mert a fejezetek egy-egy testrészt nevével viselik, így ezek a testrészmotívumok kötik össze ezt a rendkívül sokrétű anyagot.

Kétfajta elbeszélővel van dolgunk a két részletben. Az egyik tisztában van korlátaival, azt szeretné elmondani, amire nem képes. Az olvasót nyugtalanítja a bizonytalanság, hiszen a mesélő téved, feltételez, újramesél, és saját sza-

vaival élve: összevissza beszél. Felmerül a kérdés bennünk: elmondható-e a világ? Megragadhatóak-e a történések, vagy kicsiszlanak a kezünk és emlékezetünk hálójából, miközben tolakodva próbálnak megszületni?

A második részlet nézőpontja is különleges (és korlátozott). Az idegen emberi testből kitekintő elbeszélő mindent fel szeretne jegyezni. De kik azok az öregedő, cikázásukat életnek nevező nyughatatlan lények, akiket megfigyel? Hogyan mutatja be az életet és a halált ez a kívülálló elbeszélő? Miket rögzít még a narrátor?

Milyen érdekes lenne, ha mi is ezt a kívülálló pozíciót alkalmazhatnánk néhanapján (ta-

lán egy úrlény nézhetne ránk ilyen szemmel): a többi ember páncélos lényként tűnne fel, akár az Időt, a Véletlent, akár még a Vizet is imádatuk tárgyának tekintenék. Szenvtelenül, objektíven rögzíthetnénk, akár a tudós megfigyelők, a halál tényét, legyen az gyors és túl korai vagy lassú.

Tóth Krisztina szövege nem könnyed olvasmány. Témája, tartalma és írói eszközei (pl. sűrítése) is kissé nehezen befogadhatóvá teszik. De olyan részletekről van szó mégis, amelyek elgondolkoztatnak és bevezetnek bennünket abba, amelyet úgy nevezünk élet és irodalom.

Herédi Károly

A szobrászati kisszótár

Arany-elefántcsont technika: Olyan szobrászati technika, ahol az emberi test ruhátlan felületeit elefántcsonttal, a drapériát pedig arannyal borítják. Belül fából vagy aranyból van a szobor.

Dombormű vagy relief: Sík felületből kiemelkedő faragott vagy mintázott szobrászati alkotás. Kiemelkedésének mértéke szerint a dombormű lehet például lapos dombormű vagy magas dombormű.

Fríz: Az épület párkányán futó szalagdísz, amelyet gyakran domborművek díszítenek.

Gemma: Alakos díszítésű, vésett drága- vagy féldrágakő.

Mobil: „Mozgó szobor”, különálló darabokból álló, dróthuzalokra felfüggesztett mozgó, tér- vagy árnyjátékot adó konstrukció, amelyet a légmozgás vagy újabb motor mozgat.

Hogyan keletkeznek a gyöngyök?

Az osztrigák és néhány más kagylófaj, ha testüket homokszem vagy más idegen szemcse irritálja, gyöngyöket hoznak létre. Az állat elszigeteli az idegen testet: a szemcsét a héjhoz hasonló meszes anyaggal vonja be.

Mit jelez a tüsszentés?

Évezredek óta előjelnek tekintik azt a tüsszentést, amelyet nem a megfázás idéz elő. Egyes angol településeken a gyerekek ma is énekelnek egy dalocskát, amely szerint a hétfői tüsszentés veszélyt, a keddi csókot egy idegentől, a szerdai levelet, a csütörtöki valami kellemeset jelez, a pénteki tüsszentés bánatot hoz, a szombati azt jelenti, hogy vasárnap találkozunk kedvesünkkel, a vasárnapi viszont gonosz erő közelségére figyelmeztet. A skótok úgy hiszik, hogy az újszülött első tüsszentése tündérek varázslata alatt áll. Kelet-Angliában az a hiedelem járja, hogy ajándékot kap, aki reggel tüsszent. Walesben a tüsszentést baljós előjelnek tekintik. Sokfelé elterjedt az a hiedelem, hogy igazat mond az, aki tüsszent, miközben beszél. Az Egyesült Államokban azt tartják, hogy egy nap múlva vendégünk lesz ebédre, ha az asztalnál tüsszentünk. Egy zsidó hiedelem szerint szerencsétlenség sújthatja azt, aki eltüsszenti magát, amikor egy halottról beszélnek. A szerencsétlenség elhárítható, ha ilyenkor megcsípjuk a fülcimpánkat, és ezt mondjuk: „A halotyak maradjanak az ő világukban, mi pedig éljünk a mi világunkkal”. A kínaiaknál a szilveszteri tüsszentés balszerencsét jelent a következő évben. A japánok úgy gondolják, hogy egy tüsszentés azt jelzi, hogy valaki dicsér minket, de két tüsszentés arra figyelmeztet, hogy megbélyegez.

A trójai faló

Mikor a görög királynét, Heléné a trójai királyfi, Parisz megszöktette, a görög seregek összegyűltek, hogy megbosszulják a sértést. Már tíz éve dúlt a háború, de a görögöknek nem sikerült bevenniük Tróját. Végül a trójaiak azt látták, hogy a görögök elvitorláznak, és egy nagy falovat hagynak maguk után, látszólag az istenek kiengesztelésére.

Örömmel vonták be a lovat a városba. Ám az éj leple alatt előjöttek a falóban elrejtőzött görög harcosok, megnyitották a kapukat visszatérő seregiük előtt, és elfoglalták a várost.

Enigma, a kódológép

A németek szilárdan hitték, hogy a gép által titkosított szöveg megfejthetetlen

A háborúban mindig is rendkívül fontos volt úgy továbbítani az üzeneteket meg a parancsokat, hogy azok ne kerüljenek az ellenség birtokába. Ha pedig mégis megszereznék, akkor ne értsék meg. A második világháborúban ezzel a céllal a németek az Enigmát használták. A gépet már korábban kifejlesztették, aztán a háború előtt újították, tökéletesítették, bonyolultabbá tették, mindezt annak szándékával, hogy még hatásosabb legyen. Mi most csak a képen látható egyik egyszerűbb modellel foglalkozunk, hiszen ez is meglehetősen bonyolult. Nem bocsátkozunk a műszaki részletekbe, és a matematikában sem merülünk el. De rávilágítunk azokra a nehézségekre, amelyekkel a brit kódfejtők találták magukat szembe, amikor az Enigma által összehagyvált szövegeket kibogozni igyekeztek.

Huszonhat a köbön

Mit is látunk a képen? Egy masinát, amely méreteiben egy nagyobb írógépnek felel meg. Ami azonnal szembeötlik, és amire érdemes odafigyelni, a három sorban elrendeződő billentyűk, amelyekből 26 van. Felette ugyancsak három sorban megismétlődnek a billentyűzeten látható betűk, de azok bemélyedésekben vannak. Ha leütünk egy betűt a billentyűzeten, akkor a felette levő sorban levő betűk egyike alatt kigyullad a fény. Míg az egyik kezelő gépelte a szöveget, addig a másik jegyezte, melyik betű alatt gyullad ki a lámpa. Persze, sohasem az a betű lett kivilágítva, amelyet a billentyűzeten beütöttek. Aztán az sem mellékes, hogy nincs szóközbillentyű, sem írásjel, a szöveget egyetlen összefüggő betűözönként továbbították. Például: kedveskalmankomamkeddenkocsikaznikedvempkerekedettkocsikazaskozbenkocsisomkezeikocsikerekkozekeveredtekedveskalmankomamkuldjketkilokocsikenocot... Ugye izgalmas? De van még. Ez az üzenet eredetije, a gépből kikerülő bármilyen lehetett, és teljesen értelmetlen volt.

Bicikliaktrészek a kódolón

Nézzünk ismét a gépre! A fekete lap felső részén három tárcsa látható. Legalábbis amennyi kilátszik belőlük.

Első ránézésre olyanok, mint a biciklin a fogaskerekek, amelyeken a lánc fut. Ezek a tárcsák forogtak. Amikor a gép kezelője leütött egy betűt, az egyik tárcsa egy fokozatot fordult. A tárcsákon ugyanis 26 fog volt, akárcsak billentyű. És ezeket a tárcsákat nem rögzítették, könnyű volt őket kivenni, majd elfordítva egészen más állásban visszatenni a gépbe. Ez volt az, amitől a brit lehallgatók be akartak csavarodni. Mert három, egyaránt 26 fogas tárcsát 17 576 módon lehet behelyezni a gépbe. A tárcsák elhelyezési sorrendjét pedig előre meghatározták. Aztán bizonyos időközönként kivették őket, és más

elrendezésben helyezték vissza a gépbe. Persze, az üzeneteket az ellenség simán lehallgatta, de sosem tudta, mit hall. Mert csak akkor lehetett megfejteni, ha ugyanazzal a tárcsabeállítással visszakódolták az üzenetet. Hiába került a britek kezébe egy-egy Enigma – az elsőt lengyel ellenállók szereztek meg 1939-ben –, a tárcsák alapállásának ismerete nélkül nem mentek semmire. Persze, értek el némi sikereket. Angliában a Bletchley Parkban létrehozott központban Alan Turing zseniális matematikus által vezetett csoport egy elektromechanikus számítógép segítségével feltörte a kódot. De ez hosszadalmas volt, és egy másik bonyolult történet része.

Amikor meglepedeznek a biztonságról

Az Enigma feltörésében a véletlen játszott közre. A tárcsák elforgatásának idejét és módját egy füzet tartalmazta, amelynek mind papírja, mind tintája vízérzékeny volt. Zúros helyzetben a füzetet beledobták egy vödör vízbe, és másodpercek múlva olvashatatlanná vált. Aztán egy megrongált tengeralattjárón ezt elmúlásztották megtenni.

A második világháború elején ugyanis a német tengeralattjárók irtalmatlan pusztítást végeztek a Nagy-Britanniát ellátó hajórajokban. 1941. május 9-én az U-110 német tengeralattjáró megtámadott egy konvojt, el is süllyesztett két hajót, de ekkor lecsapott rá előbb egy, majd további két hadihajó. A megrongált tengeralattjáró kénytelen volt a felszínre emelkedni, legénysége elhagyta, a britek pedig éltek a lehetőséggel, átkeltek a tengeralattjáróra, és minden használatát összegyűjtötték. Beleértve a rejtjelező gépet és az épen maradt kódkönyvet is. Amikor a brit ve-

zérkar rájött, mi került a markába, még Churchill kormányfőt is csak szóban értesítette.

A most már a könnyen megfejthető üzeneteknek köszönhetően a britek pontosan tudták, merre járnak a német tengeralattjárók, meg hol fognak lecsapni. Hullottak is, akár a férgese. A dörzsölt brit vezérkar – nehogy a németek rájöjjenek mitől nőttek meg veszteségeik – álhíreket terjesztett saját veszteségeiről, amelyeket német tengeralattjáróktól szenvedett, mielőtt kiiktatta őket. Ment volna ez így, ki tudja, meddig. De ekkor a németek a meglévő Enigmát nyolctárcsás változattal cserélték le. A britek – képletesen – megsüketültek és meg is vakultak. Halvány lila gőzünk sem volt, mit tervel és merre jár az ellenség. Ment ez így hónapokon át. Egészen 1942 októberéig, amikor elcsíptek egy másik tengeralattjárót. Néhány vakmerő tengerész kalandfilmekbe illő módon még a járgány elsüllyedése előtt megszerezte a kódkönyveket és az új Enigmát is. És a német tengeralattjárók felett – képletesen – ismét beborult az ég.

De itt álljunk meg egy pillanatra!

Az Enigma körül semmi sem olyan, mint ahogy első ránézésre, hallásra, olvasásra tűnik. Közforgalomban van egy egészen hatodik történet, hogyan törték be a kódot, de ez már kriptográfiai csemege; közrejátszik Turing rejtélyes halálának története is, ami az összeesküvés-elméletek világát idézi; Karl Dönitz, a német haditengerészet góréja mindvégig hitt az Enigma feltörhetetlenségében, ami a naivitásra vall; a britek csak harminc évvel a háború után hozták nyilvánosságra, hogy túljártak a masina eszén, tőlük ez kitelik. Lesz még!

Buzás Mihály

Időutazás

Nemrég zenei vizekre evezünk, és háromszor huszonöt évet ugrottunk vissza. Továbbá arról is írtunk, hogy az egyébként pop és R&B körökben ismert Mariah Carey memoárt adott ki *The Meaning Of Mariah Carey* címmel, ezzel kapcsolatban pedig kiderült, hogy 1995-ben kitalált magának egy alternatív rockos, grunge-os, punkos alteregót, és ebben a zeneműfajban egy lemezt is készített, *Someones Ugly Daughter* címmel. Az alábbiakban maradunk a zenénél és 1995-nél, de most annak járunk utána milyen újdonságok kötődnek még ehhez az évhez.

Újra a csúcson

Queen és Adam Lambert

Szintén nemrég, mi is beharangoztuk, hogy a Queen és Adam Lambert *Live Around The World* címmel közös lemezt jelentet meg. Az album ötlete onnan jött, hogy amíg mindenki be volt zárva, a zenekar rövid felvételeket osztott meg a csatornáján az elmúlt évek koncertjeiből, ezek pedig annyira népszerűek lettek, hogy az együttes úgy gondolta megérdemelnek egy albumot. Jól gondolták és megérte. A lemez megjelent, a Queen pedig 25 év után újra a toplisták élére került. Legutóbb ezt 1995-ben érték el a *Made in Heaven* című albummal. Ez volt az utolsó lemezük, amelyet a legendás Freddie Mercury-val készítettek, és az egyetlen, amely a halála után jelent meg. A *Live Around the World* a Queen nyolcadik élő albuma, de az első, amelyet Freddie Mercury nélkül hoztak létre. Adam Lambert az elmondása szerint nagyon örül, hogy az emberek ennyire kedvelik ezt a lemezt, és annak is, hogy még ilyen sok év elmúltával is ünnepelehetjük a Queen felülmúlhatatlan zenéjét.

A jeles évforduló

Kurt Cobain, a Nirvana frontembere, 1994-ben hunyt el. A zenekar dobosa, Dave Grohl még abban az évben létrehozta a Foo Fightert, de a tevékenységüket valójában 1995-től jegyzik, ekkor volt az első fellépésük és ekkor jelent meg az első lemezük is. Az együttes tehát az idén jegyzi a 25. évfordulóját, a koronavírus-járvány miatt azonban nem mehetett turnéra, a kerek dátumot így módon nem sikerült megünnepelelniük, ezért mást találtak ki. Létrehoztak egy online fanzint a *The People of Rock and Roll* címen és arra kérték a rajongóikat, hogy osszák meg a kedvenc, Foo Fightersszel kapcsolatos

Foo Fighters

személyes emlékeiket. Azóta rengeteg rajongó küldte be a sztoriját, ezeket több mint 135 oldalon olvashatjuk. Ha bárkinek van valamilyen története az együttessel kapcsolatban, azt leírhatja és vélhetően meg is jelenik online. Grohlék ugyanis ezt a fanzint a rajongóknak szánták, amit ők is írnak.

A második dupla lemez

The Smashing Pumpkins

A The Smashing Pumpkins alternatív rockegyüttes november végén jelenteti meg *Cyr* címmel a tizenegyedik lemezét. A *Cyr* a zenekar második dupla lemeze, azt első az 1995-ben kiadott *Mellon Collie and the Infinite Sadness* volt és nagy sikert ért el. A The Smashing Pumpkins működése tulajdonképpen két részre osztható, az egyik 1988-tól 2000-ig tartott, utána szüneteltek, 2006-ban pedig folytatták a tevékenységüket. Habár az évek folyamán több tagcserére is sor került, jelenleg az együttest Jeff Schroeder billentyűs-gitároson kívül az eredeti tagok alkotják, azaz Billy Corgan, James Iha és Jimmy Chamberlin. James Iha tavalyelőtt tért vissza, így ez a második lemez, amely ezzel a felállással készült. A *Cyr* ugyanakkor a *Shiny and Oh So Bright* sorozat második albuma, az első 2018-ban jelent meg. A lemeze hat dal már elérhető, az albumhoz pedig egy ötrészes animációs sorozat is társul, amelyet Billy Corgan ír és rendez.

Összeállította: L. M.

Nem a mozikban mutatják be

Eddie Murphy, Arsenio Hall, James Earl Jones és John Amos főszereplésével 1988-ban mutatták be az Amerikába jöttem, azaz Coming to America című vígjátékot, amely nagy sikert ért el. A filmben Eddie Murphy egy afrikai herceget alakít, aki az igaz szerelem reményében az Egyesült Államokba megy párt találni magának. A vígjáték kedvelői igencsak megörültek, amikor sok év elmúltával kiderült, hogy készül második része is, amelybe ráadásul visszatérnek az említett szereplők, sőt még Wesley Snipes is erősíti a csapatot. A film címe angolul Coming 2 America és a tervek szerint decemberben mutatják be, de nagyon úgy néz ki, hogy a filmgyártók elkerülik a mozikat és azonnal a világhálós forgalmazást célozzák meg. A második rész állítólag arról szól, hogy Eddie Murphy karaktere rájön: van egy fia Amerikában. Az apja halálós ágyánál megígéri, hogy hazahozza őt.

Ismét együtt dolgozhatnak

A Csodanő, vagyis a Wonder Woman 2017-ben jelent meg, és nagy sikert aratott. Nem is volt kétséges, hogy jöhet a második része. A filmet Patty Jenkins rendezte, a címszereplőt pedig Gal Gadot formázta meg. A második rész, a Wonder Woman 1984 némi huza-vona után elkészült, és habár többször is tolódt a bemutató dátuma, egyelőre decemberre esedékes, viszont a helyzetre való tekintettel ezt egyáltalán nem lehet biztosra venni. Úgy tűnik azonban, hogy Patty Jenkins és Gal Gadot gyümölcsöző együttműködést alakított ki, hiszen nemrég arról is lehetett olvasni, hogy máris hozzáfogtak egy újabb projektumhoz. Ezúttal egy Kleopátra-filmről lenne szó, amit szintén Patty Jenkins rendezne, Gal Gadot pedig ezúttal is főszereplőként jelenne meg. Érdekes, hogy állítólag egy másik filmstúdió is tervez filmet készíteni Egyiptom történelmi jelentőségű királynőjéről, a híresztelések szerint pedig Angelina Jolie-t és Lady Gagát nézték ki főszereplőnek.

A mesék világába menekülnek

A Come Away című filmet az év elején már bemutatták a Sundance filmfesztiválon, de vélhetően hamarosan nyilvánosan is megjelenik. Egy szívszorító alkotásról van szó, amelyet Brenda Chapman rendezett. Egyebek között ő rendezte a Merida, a bátor és az Egyiptom hercege című animációs alkotásokat is. A Come Away a Pán Péter és az Alice csodaországban meséken alapszik, valójában azok motívumaiból merít, és egy testvérpárról szól, akik a klasszikus mesék világába menekül a kegyetlen valóság elől, főként azután, hogy fájdalmas tragédia érte családjukat. A film főszereplője Angelina Jolie, aki jelenleg még három filmen dolgozik, az egyikhez a hangját adja.

Visszatért a The Vamps

A The Vamps brit fiúzenekar 2012-ben alakult meg. A szó szerinti bemutatkozó lemezüket Meet the Vamps címmel 2014-ben adták ki, a következő évben pedig megjelent a Wake Up című albumuk. Ezután tartottak egy kis szünetet, majd egy két részes albummal lepték meg a rajongóikat, a Night & Day első felét 2017-ben a másodikikat 2018-ban mutatták be. A továbbiakban sokan talán azt gondolták, hogy egy nagyobb szünetre mennek, de tavaly egy középlemezt adtak ki, amely előrevetített némi változást is a zenéjükben. A fiúk valójában ezen dolgoztak az elmúlt időszakban. Nemrég megújulva tértek vissza a Better című dallal és annak videóklipjével, a zeneszám pedig a Cherry Blossom című lemezük előfutárának számít.

1. jelige: Itt van az ősz...

Kedves Bizalmas sorok!

Bízom benne, hogy tudsz segíteni, mert ahogy olvasom a Jó Pajtást és benne a Bizalmas sorokat, jó dolgokra bukkanok. Én egy hetedikes lány vagyok. Van egy fiú, akibe már hónapok óta belezártam. Ő idősebb nálam, nyolcadikos. A barátnőim szerint van már szimpátiája, egy másik lány tetszik neki. Nem tudom mire vélni akkor azt, hogy velem akar hazamenni, meg is szokott várni, ha előbb fejez. Nem tudom, kinek kell ilyenkor hinni? Igazat mondanak-e barátnők? Mit tegyek? Segíts!

Válasz:

Általában beválik, ha a megérzéseinkre hallgatunk. A te esetében megeshet, hogy a barátnőknek hátsó szándékuk lehet. Nehogy az legyen a te esetében, hogy nem látod a fától az erdőt. De ez sokszor megtörténik az életben. Lehetséges az is, hogy mások azon a véleményen vannak, úgy „látják”, hogy másba szerelmes a fiú, lehet azért, mert valamikor valakinek beszélt erről. Amit nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a te társaságot is nagyon kedveli, szeret veled beszélgetni, különben nem akarna veled hazamenni. „meg ilyesmik”, ami valójában a vonzalom meglétéről tanúskodik. Ezért, ebben az esetben abban higgyél, amit megélsz. Egy biztos, ha nem kedvelne, biztosan, nagy ívben elkerülne téged. De az is megeshet, hogy még ő sincs tisztában az érzelmeivel. Ezért türelmesnek és kedvesnek kell lenned vele, mert ha rámenősen viselkedsz, megtörténhet, hogy kiábrándul, és továbbáll. Élvezd az együttlétet, a közös haza- és iskolába menést, szurkolj neki az iskolai meccseken stb. Most barátkozzatok, az idő pedig megmutatja, hogy mi is van valójában köztetek. Előbb-utóbb felszínre kerülnek a köztetek lévő érzelmek, és te is tudod majd, hányadán is állsz vele. Bárhogy is folytatódik a történet, te mindenféleképpen nyereséget számolhatsz el, vagy a szép érzéseket, vagy a világos helyzetet, hogy tudjad, hogyan is folytasd tovább a viszonyotokat.

2. jelige: Bunny

Kedves Bizi!

Tavaly ősszel kezdtem venni a Jó Pajtást, és örülök neki, hogy van egy olyan lap, ami hozzánk szól, és van benne olvasnivaló. Ötödikes vagyok, van egy fiú, aki nagyon tetszik, és nemrég kiderült, hogy szeretne velem járni. A gondom az, hogy az egyik osztálytársnőmnek is tetszik, szinte rá van kattantva, ami engem nagyon zavar. Bizonytalan vagyok az egészben. Nem tudom, mit tegyek, segíts!!!

Válasz:

Ha bizonytalanok vagyunk, jó újrágondolni az egész helyzetet. A te esetében át kell gondolnod, hogy valójában mennyire tetszik neked a fiú, és miből láttad, hogy te is tetszel neki, és mennyire konkrét jeleket kaptál arról, hogy a fiú szeretne veled járni, ahogy ezt a leveledben megírtad. Ha valóban kölcsönösen vonzódtok egymáshoz, ha már konkrétan elhangzott, hogy járni fogtok, akkor egy rákattant osztálytársnő nem fogja felborítani a kapcsolatot. Téged ez nem kell, hogy zavarjon és elbizonytalanítson. Viszont, ha bármilyen kételyed van, bizonytalanokként érzed magad, az a te korodban azt is jelentheti, hogy számodra még nem jött el a fiúkkal való járás ideje. Ezért inkább adjál magadnak időt, hogy jobban megismerjed önmagadat és a másik nem képviselőit, a fiúkat. Ez azt jelenti, hogy járás helyett inkább barátkozzál, fiúkkal, lányokkal egyaránt! Az, amitől te és még sokan mások is félnek, hogy az érzelmi kapcsolat nem tart örökké és csalódnak. A csalódással fájdalom is jár. Minden érzelmi kapcsolatnak a csomagjában benne van a kudarc lehetősége is. Ezért meg kell tanulnunk kezelni az érzelmi kapcsolatainkat, hogyan kell túltenni magunkat a rossz, fájdalmas dolgokon, legyen szó szeretetről, szerelemről, barátságáról, haragról, gyűlöletről, veszteségekről. Ezeket a dolgokat pedig csak különböző kapcsolatokon keresztül, az érzelmek cseréjén és megélésén keresztül tanulhatjuk meg. Kezdetnek ezért inkább BARÁTKOZZÁL!

3. jelige: Valentin és Valentina

Kedves Bizalmas sorok!

Én egy nyolcadikos lány vagyok. A tavasszal Valentin-napon segítettem a barátnőmnek, hogy összejöjjön a legjobb barátommal. Elkezdtek járni. Amióta elkezdődött az iskola, egyedül maradtam, elfelejtettek. Külön csoportba kerültünk a barátnőmmel, és szinte nem is találkozunk. Igaz, minden este beszélünk Skype-on, de ez nem az a

barátság, ami korábban volt. Próbáltam beszélgetni velük erről, de a végén összevesztünk. Kérlek, adj tanácsot, mit tegyek? Nem szeretném elveszíteni a barátnőmet és a legjobb barátomat sem.

Válasz:

Mit tegyél? Mit is tehetnél mást, minthogy gyakorlod a türelmet. Az életetekben egy új szakasz kezdődött. A járványhelyzet előírásai és az új tanítási rendszer is újdonság mindenki számára. Komoly próbán van a barátságok, és ez minden alkalommal így lesz, amikor valami új dolog történik veletek, ami felborítja az egyensúlyt, ami veszélyezteti a már meglévő kapcsolatot. Tudnod kell, hogy amikor szerelmes lesz valaki, beszűkül a világ, csak ők ketten és a szerelmük létezik számukra. De egy idő után, változnak a dolgok, és nagyon gyorsan újra szüksége lesz a párnak másokra is, ki-ki a maga baráti köre felé fordul újra. Neked meg kell szoknod, hogy most már nem te élvezel elsőbbséget a barátaidnál. Jó lenne, ha még egyszer leülnétek beszélgetni arról a helyzetről, amibe belecsöppentetek. Mond el nekik, hogy te továbbra is szeretnél velük barátkozni és többet együtt lenni velük. Ha a másik beszélgetés is kudarcba fullad, akkor el kell fogadnod, hogy a barátságoknak vége szakadt. Addig is, míg nem ültök le újra beszélgetni, ne ülj siránkozva otthon! Gondold át, kik azok, akikkel még szívesen együtt vagy, akikkel jól érzed magad egy társaságban, akik abban a csoportban vannak, akikkel most többet vagy együtt mint eddig, és velük töltsd a szabad idődet. Ha van rá mód, iratkozzál be tánctanfolyamra, vagy valamelyik művelődési egyesület szakkörébe, sportra, ahol sok új ismerősre, barátira is szert tehetsz a járvány ellenére is. Ha ezt megteszed, bővítetted a baráti körödet, nem kell félned attól, hogy magányos leszel.

4. jelige: LOVE

Kedves Bizi!

Segíts! Szerelmes vagyok a testvérem legjobb barátjába. Rövid ideig együtt voltunk, de nem történt semmi sem néhány csokolózáson kívül. Ő hétközben suliban van, és diákotthonban lakik. SMS-eztünk, üzeneteltünk stb. Kb. egy hete, hogy nem tudom hányadán is állok vele! Amikor együtt vagyunk, ingadozik a kedve, van, amikor szépeket mond, kedves velem, aztán meg nem válaszol napokig az üzenetemre, vagy nem jelentkezik, amikor hívom. Nem tudom, mit tegyek, hívogassam, üzeneteket küldözgessek neki, vagy hagyjam, hogy ő hívjon. Nem tudom mit tegyek, nagyon szeretem.

Válasz:

Minden és mindenki állandó változáson megy keresztül. Ti ketten is. Valójában a fiú sem tudja mit is akar, és ezért viselkedik kiszámíthatatlanul. Ha nyomulsz, és üzenetekkel bombázod, biztos, hogy gyorsabban vége lesz a köztetek lévő kapcsolatnak. Ez idegesítő tud lenni. Ha tisztázni akarod a dolgokat, tudni, hogy hányadán is állsz vele, vállalnod kell a kockázatot, hogy megszakadhat a kapcsolat. Legközelebb, ha hazajön, hívjad meg egy beszélgetésre és őszintén mondd el neki, mit érzel, és mi az, ami zavar és bánt vele kapcsolatban. Ha fontos vagy neki, akkor biztos változtatni fog a viselkedésén. Ha viszont folytatja a régi viselkedését, akkor tudod, hogy nem ő az igazi számodra. Bármilyen vége is lesz a beszélgetésnek biztos, hogy tisztában leszel a dolgokkal, és a számodra legmegfelelőbb lépést teheted meg.

Kérdéseitekre Bori Mária pszichológus válaszol.
e-mail: bizalmas.sorok@gmail.com

FEJTSD MEG!

A KARIKATŰRA POÉNJA	LITER	... PAUL BÉLMONDO	JOULE	USA SZABVÁNY (ASA)						
BETŰSZÁMTAN	... FÁRI, SZŐBESZÉD	FÖLDI NEHÉZSÉGI ERŐ	TOPOLYA AUTÓJELE	ADELE SLÁGERE						
ISMERI A TERÜLETET GIGA										
			LOS ANGELES							
... BREGOVIC, ZENESZ			LÉTEZIK							KIHANGSÚLYOZOTT
TONNA	KÖZÉPEN KIAD!		INDIUM							
MŰVÉSZI ALKOTÁS	KÖTŐSZÓ		PÁROS BÉKE!							
FRANCIAORSZÁG	DEHOGY!		ÉN, LATINUL							
MÁLTA	RÁDIUSZ		ALBANIA							
ARC, RÉGIÉS SZÓVAL			IFJÚSÁGI MAGAZIN							
ARC, RÉGIÉS SZÓVAL			OMEGA!							
SVÉDORSZÁG	KOSZTOLÁNYI VERSE				EGÉSZ KIS ÉTELADAG	FLUOR ÉBRED	CÉRIUM	VOLGYESI SZÁRMAZ. FESTŐ, EDE	ÚTBAN ERRE	P
DIAGONÁLIS	PARIPA				SORVÉGI!					
			VILÁGSZÁM							
			AZONBAN							
FÉLÁR!										
KELETI JÁTEK (GO)		POP-ZENEI MŰFAJ	MEGSZÓLÍTÁS		... UNITED ANGOL FOCI CSAPAT					
OXIGÉN	TÉLI ... FEKETE I. REGÉNYE		RÁDIUM		RANGJELZŐ			ELOÁDO RÖVIDEN		
... VAGY HALVA	SZÓCSATA				VÍVÓ-FEGYVER			ELÓTAG-KÉNT; HASONLÓSÁG		
			ADVA VAN							
			A MŰLT ÉVBEN					HA, ANGOLUL		MELY IDŐPONTBAN?
OLASZ AUTÓMÁRKA								NEM VIZES		
CELSIUS			CSAPADÉK			LÁTÓSZERV				
			GAUSS							
					FÉLRE!	ZOLTÁN, BECÉZVE				
					ÜSD, ..., NEM APÁD!	ROCK-EGYÜTT.				
VILLAHÁZ ANGOLUL		VOLT	NÉMA PÁVA!		KIPLING KÍGYÓHÖSE (KÁ)		DÍSZ			
HAZAFELE!		ÚJ ÉLET REJTEKE	PRINCIPIUM				HORVÁT FERFI-NÉV			
NULLA	... WEST. SZÍN.NŐ			A TÁL KÖZEPE!	IRÉNKE				KERÉK SZÁM!	
	IGEN, SZERBŰL			BÉLA EGYNEM.	CÁFOLNI KEZD!				ALUMÍNIUM	
EGYES REPÜLŐGÉPEK RÉSZE	V									?

MEGFEJTÉS: Lajos, te most gólfozol vagy vadászol?

Segítség, mutálok!

Nemrég még minden rendben volt a hangoddal, bátran beszéltél és neveltél. Most meg, ha megszólalsz, a hang, ami elhagyja a torkod, hol visításra, hol krárogásra, hol vinnyogásra, dörmögésre hasonlít.

Nem tudsz rendesen végigmondani egy mondatot anélkül, hogy a hangod ne játszana veled: magas, mély, majd újból magas hangok változtatják egymást. Holott nem is vagy megfázva, a torkod sem fáj. Mutál a hangod, ennyi az egész! A hang mélyülése, a mutálás pubertáskori folyamata egyaránt érinti a fiúkat és a lányokat.

Pubertás idején a fiúk szervezetében jelentős változások zajlanak – köztük a hang mélyülése is – a tesztoszteron nevű hormon szintjének növekedése miatt. A gége is növekedésnek indul, ami a légcső felső részén található üreges, kb. 5 cm hosszú üreges csőhöz hasonló szerv, a hangképzés helye.

A gégeben végigfutó két vastag izom, a hangszalagok olyanok, mint a gumiszalagok. Lélegzetvétel közben a hangszalagok elernyednek, szabad utat engednek a tüdőbe tóduló levegőnek. Beszéd közben a hangszalagok szorosan összehúzódnak, kifeszülnek. A kilégzéskor a kiáramló levegő hatására a hangszalagok vibrálni kezdenek, és hang keletkezik. Mélyebb hangok

képzésekor a hangszalagok megnyúlnak, ernyedtebbek. Magasabb hangok esetén a hangszalagok feszesebbek.

Mi is történik valójában?

A testi növekedés során a gége is fejlődik, vele együtt nyúlnak és vastagodnak a hangszalagok. Az arccsontok is erősödnek. Az arc üregei, az orr és a torok is növekszik, ezáltal több hely jut a hang rezegtetésére. E tényezők együttesen felelősök a hangod mélyüléséért. Ha a gitárra gondolsz, biztosan tudod, hogy a megfeszülő vékonyabb húrok magas, a vastagabb, lazább húrok mélyebb hangot adnak ki. Pont ez történik az emberi hangképzés során.

Már biztosan észrevetted, hogy a fiúknak láthatóan kidudorodik az ádámcsutkájuk. Mivel a fiúk növekvő gégeje kicsit ferdén helyezkedik el a torokban, egy része a nyak elülső részén kitüremkedik. Természetesen a lányok gégeje is nő, de mégsem annyira, mint a fiúké.

Míg a tested e természeteszerű átalakulásokon megy keresztül, a hangod kontrollálása nehézséget okozhat. A fiúk egyszer mély, egyszer magas hangszínt a változó gégeméret okozza. Ez az átmeneti állapot nem tart néhány hónapnál tovább. Mindenki végigéli ezeket a változásokat, nincs tehát miért szégyenkezned, keseregned. Egyeseknél hamarabb kezdődik a hangszín változása, másoknál pedig később. A fiúknál a mutálás átlagosan 11 és 15 év között megy végbe, de a pubertáskori változások mindenkinél más időben történnek. Hogy mennyire lesz mély a hangod? A génjeidről függ: minél nagyobb géged fejlődik, minél vastosabbak a hangszálaid, annál nagyobb a rezonálási felület, annál mélyebbé válik a hang.

A gége méretének kialakulásával a hangszín állandósul, nem ugrál le s föl többé. De ezzel még nem ért véget a hangod változása. A végbemenő gyors átalakulás mellett a hangképzés változásai tovább tartanak, a férfiak hangszíne csak a húszas éveikre alakul ki véglegesen.

(KamaszPanasz)

Nassolj egyszerűen és egészségesen!

Céklacsipsz mártogatóssal

A céklát szeleteld fel a lehető legvékonyabbra, majd helyezd 80-90 fokra sütőbe, és süsd lassan mindaddig, amíg ropogós nem lesz. A mártogatóshoz keverj össze 2 evőkanál zsírszegény görög joghurtot negyed teáskanál curry porral, és adj hozzá egy csipetnyi sót. Tálald 1 csészényi céklacsipszsel. Ideális választás filmnézéshez a vajás popcorn helyett!

(Tápérték: 180 kalória, 5 g rost, 6 g fehérje, 11 g zsír)

Banános ropogós

Végy 3-4 szelet teljes kiőrlésű kekszet. A szeleteket kend meg cukormentes mogoróvajjal (nem a csokis változat, hanem a natúr mogorókrém a jó választás), majd helyezz mindegyikre néhány karika banánt. Ha szereted a fahéjat, meghintheted vele a nasi tetejét, amivel extra ízeket csempészhetsz ebbe a egyszerű desszertbe.

Egy igazi agyszerkentő ropogtatnivaló, ami szuper választás tanulás előtt vagy közben, illetve amikor valami édességre vágysz.

(Tápérték: 214 kalória, 6 g rost, 4 g fehérje, 7 g zsír)

Miért vagy folyton fáradt, és mit tehetsz ellene?

Elérkezett az év azon szakasza, amikor legszívesebben folyton otthon lennénk, bekuckózva egy jó sorozat és forró csoki, vagy egy jó meleg tea társaságában. Ezt a tevékenységet akár naphosszat is tudnánk folytatni, és amikor valami oknál fogva ki kell kelniünk az ágyból, az roppant nehezünkre esik, nem is gondolva, hogy ezzel a magatartással szervezetünket is „ellustítjuk”. Ha folyton fáradtan és kimerülnek érzed magad, annak ellenére, hogy igazán semmi megterhelőt nem csináltál, annak bizony oka van. Felsoroltunk néhány káros dolgot, amik ezt az érzést kiváltják.

1. Nem megfelelően táplálkozol.

A finomított szénhidrátok gyors energiarostást jelenthetnek. Ha gyakran eszel sütit, pizzát és egyéb tésztaféléket, akkor nem árt tudnod, hogy a bennük található szénhidrátok megemelik a vércukorszintet, amitől energikusabbnak érzed magad, ez azonban nem tart sokáig. Próbáld meg kevesebb cukrot és feldolgozott szénhidrátot fogyasztani. Helyette inkább válassz rostban gazdag étele-

ket, például zabot, lencsét és különféle zöldségeket.

2. Nem vagy elég aktív.

Fontos, hogy hetente párszor tornázz, vagy sportolj valamit. Egy tanulmány kimutatta, hogy azoknak a fiataloknak, akik hetente háromszor 20 perces intenzív testmozgást végeznek, magasabb az energiaszintjük, kevésbé fáradékonyak.

3. Nem alszol eleget, vagy rossz az alvás minősége.

Biztosan éreztél már úgy, hogy 8-9 óra alvás után fáradtabban ébredsz, mint egy 6 órás pihenés után. Ennek oka nem a mennyiségben, hanem az alvás minőségében keresendő. Próbáld meg beállítani a saját ritmusod, esténként ugyanakkor fekjüdj le, majd reggel ugyanakkor ébredj hosszabb időn keresztül, valamint mellőzd a koffeines és túl édes italokat lefekvés előtt néhány órával.

4. Nem iszol elég vizet.

Abban az esetben, ha nem pótolod azt a vízmennyiséget, amit a tested elveszít, előbb utóbb kiszáradsz. Ennek első jele az alacsony energiaszint, ami kihatással van a koncentrációra is. Naponta legalább 1,5–2 liter vizet be kell vinned a szervezetedbe.

eve

JÁTSSZUNK MÁST!

Mi a szerszámod?

A játékosok két csoportra oszlanak, egymással szemben sorba állnak. Kisorsolják, melyik csapat kezd. A kezdő csapat indító játékosra kap egy labdát. Azt átgurítja a szemben álló csapat tetszés szerinti játékosának, miközben mond egy szakmát. A fogadó játékosnak az adott szakma, mesterség egy szerszámát, munkaeszközét kell válaszul mondania. Ezután ő gurítja vissza a labdát, s ő mond szakmát. Aki nem tud a szakmához szerszámot mondani, vagy nem jut hirtelen eszébe új szakma, átmegy az ellenfélhez „fogolynak”. Az a csapat győz, amelyik meghatározott idő alatt (5 perc) több foglyot ejt. Ennek érdekében a szakmát mondók igyekeznek ritka szakmákat mondani, hogy a fogadó ne tudjon szerszámmal felelni.

Ugráló verebek

Kiránduláson gyűjtünk egy zacskóra való gesztenyét vagy makkot. Rajzoljunk egy 6–8 méter átmérőjű kört, szórjuk el benne a zacskó tartalmát. Ez lesz a madárelledel. Válasszunk ki egy játékos, ő lesz a nagy madár. Beáll a körbe. A többiek, az ugráló verebek a körön kívül maradnak. A verebek féllábon ugrálva hol beugranak a körbe, hol kiugranak belőle. Közben igyekeznek a madárelledelt felcsipegetni. A nagy madár ezt nem enged: a körben futkározva megcsipkedti a verebeket, azaz megérinti őket. A megcsipkedett verebek az addig összegyűjtött madárelledelt visszarakják a körbe, és kiállnak. A játék három percig tart. A legügyesebb veréb az, aki a legtöbb madárelledelt gyűjtötte össze. A következő fordulóban ő lesz a nagy madár. Több forduló után az is eldől, hogy ki a legügyesebb nagy madár, ki fogta meg a legtöbb verebet.

SZÓLÁSMAGYARÁZAT

Ludas a dologban

Sokan azt hiszik, hogy a hibást, bűnöst, csínytevőt jelentő ludas szavunk összefügg Fazekas Mihály mesehősének, Lúdas Matyinak a nevével. Pedig nincs köztük kapcsolat. De mi köze van az inkább ostobaságáról, mintsem csínytevő hajlamáról ismert jámbor libának a rosszban sántikáló emberhez? Tudnunk kell, hogy néhány száz évvel ezelőtt a ludas szó jelentése szűkebb körű és erősebben elítélő volt: csak a hamis eskün rajtacsípett, az esküszegő embert neveztek ludasnak. Ami viszont az ógörög nyelvből ered, amelyen a szokásos esküforma, a **ton Zéna** (Zeuszra mondom) hangzásra egybecseng a **ton khéna** (magyarul a lúdra) kifejezéssel. A latinon keresztül a középkori magyarban a ludas is a hamis esküt tevő, esküszegő jelentést kapta. Az akkori szokások szerint az ilyen embert nemcsak anyagi javainak az elkobzásával büntették, hanem megszégyenítésül még döglött ludat vagy ludat ábrázoló szegycsapatot is akasztottak a nyakába. Ma már persze a ludas szavunk csak átvitt értelemben használatos.

A frizbi

A frizbivel játszott játék olyan szabadidős tevékenység lehet, melyet kortól, nemtől és még helyszíntől függetlenül is tudunk játszani. Számtalan változat létezik szerte a világon, melyeknek már rögzített szabályrendszerük és versenyrendszerük is van. A koronggal történő játék mellett szól, hogy a motoros képességek széles körű fejlesztési lehetőségén kívül bizony mentális egészségünkre is pozitív hatással lehet, mert olyan tevékenységről beszélünk, amely minden szinten örömet tud okozni és jó hangulatot tud teremteni a közösségek számára. A játék különlegessége és érdekessége hogy gyakorlatilag bíró nélkül játsszák a hivatalos mérkőzéseket is.

A pite alátét

Ez a történet Amerikából, pontosabban New-Englandból indul, ahol egy úgynevezett The Friesbee Baking Company (1871–1958) a pitéhez, amelyeket sütött egy érdekes alátétet alkalmaztak, a piték formája kerek volt, tehát az alátét is korong alakú. A pitéket előszeretettel fogyasztották főiskolások, majd az utána megmaradt koronggal dobálózni, játszani kezdtek. Amely egészen jó időtöltésnek bizonyult. A játékot egy **Elihu Friesbee** nevezetű úr elkezdte saját nevével ellátni, és a pite alátéteket dombornyomással népszerűsíteni, innen származik az eszköz neve. 1948-ban **Walter Frederick Morrison** és társa **Warren Francioni** feltalálta a műanyag változatát, de közös terjesztésnek a háború gátat vetett, majd békeidőben csak egyik feltaláló vitte tovább az eszköz készítését, ami úgynevezett Pluto Platter néven kezdett ismertté válni. A következő évben az eredeti „friesbee sütőtársaság” leállt és ekkor egyesült a két gyártó cég. A szabadalmaztatott forma a jól csengő friesbee elnevezéssel, gyorsan piacot hódított és megkezdődött a játékok piacának megugrása. Az első profi eszköz 1964-be került forgalomba. 1967-ben a középiskolás diákok nevezték el az

általuk játszott játékot Ultimate Friesbee-nek, mely az első a frizbijátékok sorában. Csaknem 10 év kellett ahhoz, hogy megalkossák az újabb szabályrendszert, mely a Friesbee Golfra vonatkozott, és ekkor kimondták a következő játék nevét. 1968-ban az amerikai haditengerészet nagy összeggel támogatta a játék fejlesztését és kutatását. Ötven év alatt több mint százmillió korongot dobott a piacra a Mattel játékgyártó cég. 1976-ban megalakult a Disc golf szövetség, amelyet követően kétféle amerikai állampolgár játszott szabadidős sportként a játékot. A Disc Golf is kedvelt játék lett, ezt mutatja, hogy napjainkig több mint húsz millió korong került a piacra.

A korong

A frizbi egy kerek, lapos műanyagból vagy gumiból készült sport, illetve játékeszköz. A beszerzési piacot tekintve rengeteg típusa létezik rossz minőségűtől, „amely éppen, hogy csak jó valamire”, egészen magas mérnöki szinten tervezett korongokhoz is hozzájuthatunk, amelyekkel már megdöbbentő teljesítményeket

lehet elérni. A frizbik közül a magasabb minőségi osztályban is megtalálhatóak az egészen kicsitől 10 mm-es akár 21,5 mm-es átmérőig a korongok.

Ultimate frizbi

A legismertebb frizbijáték az ultimate. A játéknak kialakult versenyrendszere van, szabálykönyvben rögzített leírással rendelkezik. A játék szabályai a többi csapatsportág szabályaiból átvett kavalkádból alakult ki, amely eredményeként egy nagyon látványos, izgalmas, mozgalmas és kivételesen fair-play szellemiségű játék született. Az ultimate frizbi gyakorlatilag egy koronggal játszott csapatsport, melyben egyszerre 14 fő tartózkodik a pályán két csapatra osztva, akik egymás ellen versengnek. (Juhász Ivett)

Ukulele, a legkisebb gitár

A hangszer polinéz eredetű, neve hawaii nyelven ugróbolhát jelent. Az 1800-as években született, azóta pedig egyre nagyobb hírnévnek örvend.

Eredete, története

A legkisebb, még éppen játszható méretű, akkoriban még bélhúros gitár 1880 körül jelent meg Portugáliában, ez az ukulele őse.

alkalom a művészi kidolgozásra. Így aztán előfordul, hogy egy nagyon mivesen kidolgozott hangszer éppen annyiba kerül, mint egy hasonlóan kidolgozott gitár, de mint minden esetben ezeket is a gyűjtők és a gazdag emberek vásárolják.

Hangolás

A hangolás tekintetében csakúgy, mint a népi hangszereknél vagy a nyitott hangolást, azaz valamilyen akkordra hangjaira hangolják a húrokat, így a legfontosabb dúr akkordok egyszerűen lefoghatók, vagy a gitárnál is ismert kvart/nagyterc/kvart hangolást alkalmazzák.

Miért válasszuk az ukulelét?

Sok érv szól amellett, hogy ukulelét választunk, ha hangszeren szeretnénk megtanulni játszani. Az egyik legfontosabb, hogy – más hangszerekhez képest – könnyebb rajta megtanulni, hamarabb jön a sikerélmény. Míg más hangszereknél (pl. zongora, hegedű) hosszú hónapokba (de inkább évekre) telhet, mire értékelhető és mások számára is élvezhető módon tudunk játszani, addig ha az ukuleletanulásnak nekiállunk, akár 1-2 hónap alatt eljuthatunk olyan szintre, hogy magunkat és családjunkat, barátainkat tudjuk szórakoztatni azzal, hogy egy-egy dalt kísérünk.

Egy történet szerint 1879-ben három ember, Manuel Nunes, José do Espírito Santo és Augusto Dias a Ravenscrag hajó fedélzetén érkezett Portugáliából Hawaiira, pontosabban Honoluluba, ahol letelepülve hangszerkészítésből próbáltak megélni, így az első ukulele készítőkként lettek számon tartva. Az ukulele tehát ezen a néven valóban Hawaiiról származik, és onnan elterjedve vált a polinéz szigetvilág kedvelt hangszerévé. A neve angol kiejtése fonetikával: „jukulejli” vagy csak röviden „juki”, mi pedig fonetikusán úgy ejtjük, ahogy írva van: ukulele. Így az ukulele beintegrálódott a hawaii zenébe.

Megjelenésétől kezdve az utána következő évtizedekben az ukulelének négy főbb változata alakult ki, a kisebbtől a nagyobb felé halad-

va: az eredeti méretű szoprán, a koncert, majd 1920-ban megjelent a tenor és az 1940-es évek óta a bariton is jelen van. Az ukulele megjelenésekor még bélhúrokat használtak, azonban a nylon húr megjelenésével az ukulele is lépést tartott.

Egyre népszerűbb

Számos ismert előadó kedvelte és kedveli mai is az ukulelét. Sokan tudják, hogy George Harrison élete utolsó éveiben nagyon érdeklődött az ukulele iránt. Ugyanígy Jimi Hendrix is szerette, és Brian May is kedveli az ukulelét.

Az ukulelének egyre nagyobb kultusza kezd lenni. Az építők szeretik, mert egyszerű, és jó

Levél

- Megkaptam a legutóbbi levelemet? - kérdezi a skóttól az öccse.
- Azt, amelyikben tíz fontot kérsz?
- Igen, azt.
- Nem kaptam meg.

Menü

- Miután elfogták a két szökött rabot, a börtönigazgatóhoz kísérik őket. Az igazgató megkezdte a kihallgatást:
- Miért szöktek meg?
 - Mert ehetetlen az étel, amit itt ebédre adnak! - feleli az egyik rab.
 - És mivel fűrészelték el a rácsokat?
 - A reggeli pirítóssal.

Jó szakma

- Kovácsot két évnyi börtönre ítélik, és büntetésének letöltése végett bekísérik a fegyházba.
- Ha jól viseli magát - szól hozzá a fogházigazgató -, megengedjük, hogy fogsága alatt a szakmájának megfelelő munkakörben foglalkoztassunk.
 - Mi a foglalkozása?
 - Pilóta vagyok.

Keverék kutya

- Van egy nagy kutyám. Labrador és pitbull keveréke. Jó kombináció. Biztos vagyok benne, hogy egy nap letépi a lábamat, de vissza is hozza.

Süket

- Mit hall a süket a sínek között?
- ???
- Szörnyet.

Mélyhűtő helyett

- Miért teszi az informatikus a megmaradt kaját a mélyhűtő helyett a számítógép alá?
- ???
- Mert a Windows alatt minden lefagy!

Értelmetlen

- Mi az abszolút értelmetlenség?
- ???
- Az aludtjeitől megkérdezni, hogy mit álmott.

Vérszegény

- Ki az abszolút vérszegény?
- ???
- Az, akivel a light vámpírkaját reklámozzák!

Zörgés

- Mi az abszolút zörgés?
- ???
- Amikor egy csontváz, lovagi páncélban egy légalapáccsal a bádograktáron szegecsel!

Fafejű

- Ki az abszolút fafejű?
- ???
- Aki ha megvakarja a fejét, szálka megy a körme alá.

Magas

- Ki az abszolút magas?
- ???
- Akinek ha a hátán végigfut a hideg, kétszer is megáll közben pihenni.

Egykedvűség

- Mi az abszolút egykedvűség?
- ???
- Nem tökmindegy?

Üres könyv

- Mi az abszolút üres könyv?
- ???
- Az íratlan szabályok könyve!

Hullámos haj

- Milyen az abszolút hullámos haj?
- ???
- Amiben tengeri betegséget kap a fésű.

Forgóajtó

- Mi az abszolút lehetetlen?
- ???
- Becsapni a forgóajtót.

Cipő

- Milyen az abszolút vékony talpú cipő?
- ???
- Amiben ha rálépsz egy pénzérmére, megtud mondani, hogy fej vagy írás!

Égbolt

- Mi az abszolút lehetetlen?
- ???
- Az Égboltban vásárolni.

Lehetetlen

- Mi az abszolút lehetetlen?
- Tenger fenekére bugyit húzni.

Abszolút udvarias

- Ki az abszolút udvarias?
- ???
- A buszvezető, amelyik átadja az ülőhelyét.

Ciki

- Mi az abszolút ciki?
- ???
- Ha egy temetésen csak te vagy fekvő helyzetben, a többiek pedig mind állnak!

Gyanakvó

- Ki az abszolút gyanakvó?
- ???
- Aki mielőtt kesztyűt húz belenézi, hogy nincs-e benne az ellenség keze.

Méhek a padláson

- Jean, bezárta a méheket a padlásra?
- Nem uram, de a létrát elvettem alóluk!

Dübörgés

- Jean, mi ez a dübörgés a szekrényben?
- Csak a ruhák mennek ki a divatból!

Óra

- Hány óra van magánál, Jean?
- Hat, uram!
- Jean, akkor adjon el ötöt, nekünk egy óra is elég.

Csikorgás

- Jean, mi ez a csikorgás a fürdőszobában?
- A mosópor fékezett habzású, uram!

Nagy csattanás

- Jean mi volt ez a nagy csattanás?
- Hasad a hajnal, uram.

Zenész vendégek

- Jean! Holnap zenész vendégek érkeznek vacsorára!
- Rendben uram, akkor majd cintányéron szolgálom fel az ételt!

Nagyon hideg van

- Jean, nagyon hideg van. Hány fok van idebenn?
- 16 fok, uram.
- És odakint?
- 5 fok, uram.
- Akkor nyissa ki az ablakot hagy jöjjön be az az 5 fok is!

Szójáték

Melyik nem gyümölcs?

Kicsit összekevertük a betűket. Találd ki, melyik „szó” mit takar, majd pedig azt, melyik nem gyümölcs közülük!

GÓNAM
IGEBÓNA
RITANKEN
ZSERNYECES
SABRILAM

Szókiolvasó

A következő szavakból olvasd ki új, értelmes szavakat úgy, hogy a betűk sorrendjét nem változtatod meg!

FÜLHALLGATÓ
LÉGNYOMÁSMÉRŐ

Vadászat elbújt állatokra

Az alábbi szavakban egy-egy állat neve rejtőzik. Melyek ezek?

bocskor
járóka
gőz
kerekecske
galiba

zászló
gomolyag
pasas

Melyik lenne betűrendben az utolsó ezek közül?

Zöldborsóleves
zöldborsófőzelék
zöldborsópüré
zöldborsóimádó?

Kvíz

Van-e a póknak szíve?

Van, de vére nincs.
Nincs, mert nyirokrendszere van.
Nincs, a tápanyagok közvetlenül jutnak a sejtekhez.

Melyik magyarországi várral végzett egy villámlás?

Szigligeti.
Sütemei.
Siklósi.

Mit csinál a vincellér?

Bőrből készít lábbelit.
Szőlőskertek megőrzésével és művelésével foglalkozik.
Zenész.

Mennyi 85x11?

8135
835
935

SZÓLÁSMAGYARÁZAT

Vérré válik benne, mint barátban a lencse

Akkor szokták mondani, ha szemmel láthatóan jólesik valakinek az étel vagy az ital. Vörösmarty Az elbúsult deák című vígjátékában az egyik szereplő így mereng: „Hatalmas egy ital. Ez már vérré válik, mint barátban a lencse.” Valószínűleg Vörösmarty is annak a magyarázatnak az alapján használta, amely szerint egy barátunk nagyon ízlett a lencse, és azt mondta, persze latinul: „vere valet”, ami azt jelenti: igazán jó. Egy latinul nem tudó ember a vere valetet úgy értelmezte, hogy „vérré vált”. A hagyomány szerint ez az eset a szólásmondás forrása.

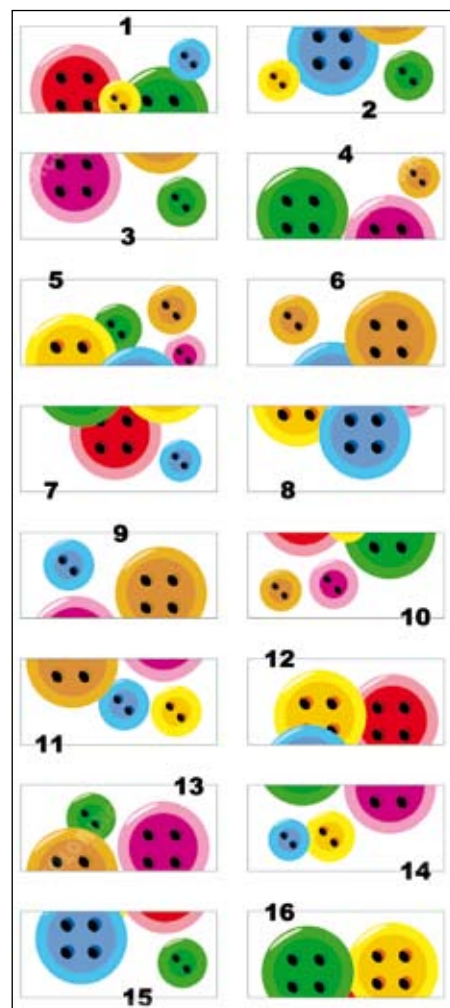
J - LY A SZAVAKBAN

Egy kis segítség a j vagy ly betűs szavakhoz

MEGFELTÉS: Szójáték: melyik nem gyümölcs? – mangó, begónia, nektarin, cseresznye, bírsalma, melyek közül a begónia nem gyümölcs. Szókiolvasó – fü, hall, hallgat, hallgató, fő / lég, ég, nyom, nyomás, légnyomás, más, ás, mér, ér, mérő, ó. Vadászat elbújt állatokra – bocskor, rók, óz, kecske, liba, ló, moly, sas. Kvíz – Van, de vére nincs. Szigligeti. Szőlőskertek megőrzésével és művelésével foglalkozik. 935. Zöldborsópüré.

SZEMTORNA

Találd meg a képek páráját!

Szaválásra fel a Jó Pajtással!

A 10. Szűcs Imre Gyermekvers- és Prózamondó Verseny meghirdetése

Szűcs Imre Gyermekvers- és Prózamondó Versenyünket minden évben Udvarnokon (Banatski dvor) tartottuk november második szombatján, ugyanis ebben a bánáti falucs-kában született versenyünk névadója, szerkesztőségünk néhai oszlopos tagja. Az idej vetékedő azonban a jelenlegi helyzet miatt rendhagyó módon alakul. A jelentkezőktől maximum 5 perces videókat várunk.

Jelentkezési határidő, illetve a felvételek beküldésének határideje: **2020. október 30.**

A felvételek a következők:

* Legfeljebb 5 perces videófelvétel a tanuló adataival (név, kor, osztály, iskola, település, felkészítő pedagógus, telefon, valamint a kiválasztott mű szerzője és címe)

* A felvételt az alábbi módok egyikén lehet elküldeni a vers.proza.jopajtas@gmail.com e-mail-címre:

- feltöltés Google Drive-ra, majd megosztás a fenti e-mail-címmel;

- elküldés az ingyenes WeTransfer oldal segítségével.

* A megmérettetésre A VAJDASÁGI MAGYAR KÖLTÉSZELET és PRÓZA EGÉSZÉBŐL lehet művet választani. A népmese kivételével minden olyan prózai mű számításba jöhet, melynek ismert a szerzője és vajdasági.

* Akárcsak tavaly, ezúttal is egy-egy korosztályban iskolánként legtöbb egy tanuló in-

A múlt évi díjazottak

dulhat. A tanintézmények mellett művelődési egyesületek is benevezhetnek a tanulókat.

* A versenyen természetesen részt vehet minden vajdasági általános iskolás tanuló.

* Négy kategóriát hirdettünk:

1. korcsoport: 1–2. osztályosok

2. korcsoport: 3–4. osztályosok

3. korcsoport: 5–6. osztályosok

4. korcsoport: 7–8. osztályosok.

* Felkészüléshez ajánljuk a Bordás Győző válogatásában 2013-ban közreadott **Ezüsttulpán** című kötetet, mely a vajdasági magyar lírából válogatott, és a Szép Magyar Könyv címet elnyerő kiadványunkat, a **Tigrisleleket**, mely vajdasági szerzők prózájából ad válogatást.

* A győzteseket ezúttal is megjutalmazzuk.

Reméljük, hogy az idén is vállaltátok a kihívást és örömmel válogattok a vajdasági magyar irodalom alkotásaiból, hisz ez a verseny jó alkalom arra, hogy vidékünk szülötteinek munkái se merüljenek feledésbe. Bízunk abban, hogy ismét szép számban jelentkeztek sok település számos iskolájából. Kérjük a tanárokat, hogy az idén is vállalják fel a versenyt! Mindennemű kérdéssel hozzánk fordulhatnak a 021/457-100-as telefonszámon, vagy a jopajtas.szerk@magyarszo.rs e-mail-címen.

Várjuk jelentkezéseket!

A helyes válasszal könyvet nyerhetsz!

Fejtsd meg a következő találos kérdésre a választ!

Sokszor láttál, ismersz-e?
Börtönöm a kemence.
De a rabságom nem örök,
kapom magam, kitörök.
Lángost sütök, kenyeret,
aki fázik, megszeret.
Ha locsolnak, elalszom,
minden vízre haragszom.
Kandallóban táncolok,

elviszem az álmotok,
ha kigyózza éjfelen
kibújok a kéményen.
Piros ruhám ég, lobog!
Találd ki, hogy ki vagyok!

A helyes választ legkésőbb október 29-éig küldd el címünkre! Levélcímünk: **Jó Pajtás, Vojvode Mišića 1., 21000 Novi Sad.** A választ elküldheted a jopajtas.szerk@magyarszo.rs e-mail-címünkre is. A neved mellett írd meg az iskolád nevét, az osztályt és a laci-medet!

A Jó Pajtás megjelenését támogatja:

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad

82+79(02.053.2)

ISSN 0350–9141

COBIS.SR-ID
16225794

Vajdaság Autonóm
Tartomány

Magyar Nemzeti
Tanács

KÉSZÜLT A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL

MINISZTERELNÖKSÉG
NEMZETPOLITIKAI ÁLLAMTITKÁRSÁG

BETHEIN GABOR
Áp

MAGYAR SZÓ LAPKIADÓ KFT.
PROGRAM

5G INTERNET

Vajdasági magyar
gyermeklap

■ Megjelenik a tanévben minden csütörtökön ■ Első szám: 1947. január 1. ■ Alapító (laptulajdonos): Magyar Nemzeti Tanács ■ Kiadja a Magyar Szó Lapkiadó Kft., 21000 Novi Sad, Vojvode Mišića 1., Szerbia ■ Igazgató: **Ökrész Rozália** ■ Főszerkesztő: **Varjú Márta** ■ Felelős szerkesztő: **Török Erna** ■ Grafikai szerkesztő: **Buzás Mihály** ■ Lektor: **Halász Csilla**
■ Állandó munkatársak: **Bori Mária, Herédi Károly, Koncz Erzsébet, Lukács Melinda, Major Evelin, Nagy Magdolna, Tóth Tamara** ■ Telefon: 021/457-100 ■ Kéziratokat és képeket nem örzünk meg és nem küldünk vissza ■ Terjeszti a Magyar Szó Lapkiadó Kft. terjesztőosztálya, telefon: 021/557-304, e-mail: plasman@magyarszo.rs ■ Dinárfolyószámla: 160-920019-57 Banka Intesa Novi Sad (feltüntetni: Jó Pajtás-előfizetésre!) ■ Előfizetés egy évre (kb. 38–42 szám) 2000 dinár (csak belföldi kézbesítéssel) ■ Előfizetés egy évre (külföldre): a postaköltség változásának függvényében (érdeklődni e-mailben) ■ Készült a Magyar Szó Lapkiadó Kft. Nyomdájában, Újvidéken ■ Jó Pajtás az interneten: www.jopajtas.com ■ Szerkesztőségi e-mail: jopajtas.szerk@magyarszo.rs

„Óriások” a dél-magyarországi Ópusztaszeren

Tudod-e, kik voltak a magyarok hét törzsének vezetői? Bizonyára halottál már róluk. Előd, Ond, Kond, Árpád, Tas, Huba és Töhötöm – ők vezették be a magyar nemzetet a Kárpát-medencébe, a történetírás szerint a mai Kárpátalján (Ukrajna) levő Vereckei-hágón át. A hét vezér monumentális szobrát nemrég örökítették meg az idén ötvenedik évfordulóját ünneplő Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékparkban, ahol pontosan úgy állnak, mint ahogyan soroltuk őket, kivéve Árpád vezért, aki lovon ül.

A hét vezér – minden bizonnyal a legnépszerűbb részlet Feszty Árpád A magyarok bejövetele (ismert nevén: Feszty-körkép) című festményéről, a hatalmas körképéről. A honfoglalást megörökítő, körbejárható, 15 méter magas és 120 méter hosszú, ritka élményt nyújtó festményóriás érdekessé-

ge, hogy Feszty Árpád saját magáról mintázta Árpád vezért, és valójában emellett „csak” a felhőket festette meg. Az óriási felület kidolgozásán ugyancsak festő felesége, mellesleg Jókai Mór író lánya, és több más neves korabeli festő működött közre.

A szabadtéri néprajzi múzeumban, skanzenban hatalmas, korszerű épületet alakítottak ki a Feszty-körkép számára. Aki még nem járt ott, elmondjuk, hogy megfelelő hanghatásokkal, kísérő magyarázattal, és nem utolsósorban a festmény alatti történelmi képbe illő panorámával világviszonylatban is ritka helyről van szó. Felvételünkön előtérben a hét vezér szobra látható, majd az oszlopos, 1896-ban épített Milleniumi Emlékmű (Árpád-émlékmű), és leghátul a szürke és hatalmas Rotunda, mely otthont ad a Feszty-körképnek, valamint több kiállításnak is.

Szöveg és fotó: Nagy Magdolna